

В. Ф. Столяров,
академік АЕН України,
доктор економічних наук, професор,
ORCID 0000-0002-4399-7117,
e-mail: stolyarovvf@ukr.net,

Інститут фізичної економіки ім. С. А. Подолінського, м. Київ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ДОНБАСУ¹

*(мемуарно-аналітичний огляд альтернативних варіантів
державних рішень, прийнятих у 1991–2020 рр.)*

Частина 2. Стратегічне соціальне планування унітарної держави в умовах впровадження бюджетного федералізму

Я не знаю, зачем,
И кому это нужно,
Кто послал их на смерть
Недрожавшей рукой.
Только так беспощадно,
Да слов и не нужно,
Опустили их в вечный,
В вечный покой.

Осторожные зрители
Молча кутались в шубы
И какая-то женщина
С искаженным лицом
Целовала покойника
В посевшие губы
И швырнула в священника
Обручальным кольцом.

Закидали их ёлками,
Замесили их грязью
И пошли по домам –
Под шумок толковать,
Что пора положить бы
Уж конец безобразью,
Что и так уже скоро, мол,
Мы начнём голодать.

З пісень Жанни Бічевської
на слова Олександра Вертинського*

Актуальність, мета і напрями дослідження. 13 і 14 квітня 2021 р. стануть сьомою річницею доленосних державних рішень Ради національної безпеки і оборони (РНБО) України «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» та Указу № 405 в.о. Президента України, Голови Верховної Ради України О. В. Турчинова щодо введення його в дію (у формі додатку та під грифом «таємно»). Контроль виконання рішення РНБО було покладено на Секретаря РНБО, який здійснював підготовку проєктного рішення [1].

На той час термін «терористична загроза» не мав законодавчого або судового забезпечення правовими нормами України, але був використаний державними органами влади в акціях приборкання, так званого «сепаратистського спалаху», в Луганській і Донецькій областях. Очевидно, що саме тому для приховування цілеспрямованого державного насилля шляхом впровадження карального режиму цей Указ отримав ознаку «таємно».

Щодо термінології «територіальна цілісність», то на перший погляд мова начебто повинна була йти

про збереження соціальної функції держави згідно з Конституцією України (ст. 3): відновлення територіальної єдності держави після «анексії» Російською Федерацією півострова Крим необхідно було для збереження соціального статусу населення Українського Донбасу.

Але наступні події протягом 7-ми років засвідчили про «умисне створення небезпеки життєдіяльності населення окремих районів Луганської і Донецької областей засобами прихованого державного терору для впливу на волю людей» (за О. М. Костенко) [2; 3].

Попередня розминка перед дресируванням матеріально і морально зубожілого населення Українського Донбасу пройшла шляхом встановлення водної та енергетичної блокади АР Крим.

Для підготовки проєкту рішення РНБО та в.о. Президента України від 13 та 14 квітня 2014 р. не були залучені фахівці вітчизняної економічної, правової і військової науки та представники громадськості. Напрошується припущення, що ці рішення були прийняті під тиском вказівок зажерливого Міжнародного геополітичного бізнесу.

¹ Початок статті: Столяров В. Ф. Державне регулювання соціально-економічного відновлення Українського Донбасу (*хроніка альтернативних варіантів державних рішень, прийнятих у 2014–2019 рр.*). Частина 1. Загальна характеристика викликів державності і напрямів їх подолання. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 2(60). С. 238–246. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-2\(60\)-238-246](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-2(60)-238-246).

* Романс «То, что я должен сказать» – шедевр, написаний Олександром Миколайовичем Вертинським невдовзі після Жовтневої Революції 1917 р. в Росії і присвячений "Светлой памяти погибших" слов'ян. Жанна Бічевська виконує цей романс з плачем власної душі і за загиблими з обох сторін громадсько-військового конфлікту на Українському Донбасі у 2014–2020 рр.

Якби Російська Федерація була визнана агресором проти України на законодавчому рівні 13-14 квітня 2014 р., то був би введений воєнний стан як особливий правовий режим, що повинен вводитися в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності.

Відсутність рішення про введення в Україні воєнного стану, навіть тимчасово, привело до обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, передбачених статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в окремих районах Луганської і Донецької областей і виявилися насправді засобами закамouflьованого державного терору.

Продовжуючи традиції чиновницького маразму попередників, новий секретар РНБО О. М. Данілов (український політик з базовою ветеринарною освітою, родом з Луганської області) на початку 2021 р. явив світові моральне божевілля в образі осяяння: термін «Донбас» не визначений ніякими нормативно-правовими актами України, а 30 років незалежності України втрачено через відсутність англійської мови як другої державної. Тому мабуть для виправлення становища Україні прийшлося стати державою-сателітом та васалом-колонією глобальної централізованої економіки США, діючої на осі Лондон-Вашингтон за принципами англосаксонської моделі ринкової економіки відкритого типу для збереження однополярного панування у світі.

Проведення соціально-економічної політики в Україні з використанням як товарно-грошових ринкових відносин, так і централізованого планового керівництва народним господарством передбачало організаційно-фінансове забезпечення виконання **Комплексної програми соціально-економічного розвитку Донбасу** (за розпорядженням Уряду від 16.09.1992 р.), **Програми розвитку вугільної промисловості України та її соціальної сфери до 2005 року** (затверджене рішенням спільної колегії Мінекономіки України та Держвуглепрому України від 23.02.1993 р. №4/3), а також **«Концепції розвитку галузей паливно-енергетичного комплексу на період до 2010 року»** (схвалена Верховною Радою України 02.02.1994 р.).

Методологічні положення Концепції були націлені на впровадження державно-приватного партнерства при передачі вугільних шахт і збагачувальних фабрик в оренду, концесію, акціонерну і приватну власність. Проекти державних рішень були схвалені на Колегії Мінекономіки України та у відповідних комітетах Верховної Ради. Автор статті, як доповідач, виступав Головою експертної групи Комплексної програми, координатором і відповідальним виконавцем Програми та науковим керівником розробки Концепції, але умисно був позбав-

лений можливостей їх подальшого наукового супроводу і практичного впровадження.

Після навчання в аспірантурі стаціонару ЕНДІ Держплану України (1972-1975 рр.) з наступною роботою в Інституті на посадах зав. сектором, зав. відділом, заступника директора з наукової роботи (1975-1989 рр.) був звільнений з посади директор Інституту 21.01.1994 р., незважаючи на реєстрацію 19.01.1994 р. кандидатом у народні депутати України по Печерському виборчому округу м. Києва.

Постановою Верховної Ради України від 02.02.1994 р. було доручено Кабінету Міністрів України розробити і затвердити Національну енергетичну програму України на основі Концепції розвитку паливно-енергетичного комплексу України на період до 2010 року. Але ця Постанова своєчасно не була виконана, що призвело до руйнації вугільної промисловості України на користь Міжнародного геополітичного бізнесу.

Найбільшою шкоди галузі заподіяв Указ Президента України «Про структурну перебудову вугільної промисловості України» від 07.02.1996 р. № 116/96 (за підписом Л. Д. Кучми). В Указі не була забезпечена концептуальна змістовна послідовність прийняття державних рішень щодо стратегічного управління вугільною промисловістю, які містились у Комплексній програмі соціально-економічного розвитку Донбасу, Програмі розвитку вугільної промисловості України та її соціальної сфери до 2005 року, Концепції розвитку галузей паливно-енергетичного комплексу на період до 2010 року.

Альтернативним рішенням Указу були авторські пропозиції щодо здійснення процесів акціонування, корпоратизації та приватизації вугільних шахт, збагачувальних фабрик та об'єктів виробничої інфраструктури як цілісного виробничо-технологічного майнового комплексу з видобутку та переробки вугілля з використанням орендної форми експлуатації шахтами забійного обладнання (за досвідом діяльності вугільних комбінатів).

Колективний Захід (країни-члени групи G-7) на чолі з США здійснював диригентський супровід у процесі впровадження ліберальних ринкових відносин у народному господарстві України, реперними маяками яких стали трагікомедії самознищення слов'ян кожні 10 років: 2004 рік – Перший Майдан; 2014 рік – Другий Майдан; 2024 рік – Третій Майдан – ?? Ми начебто нічого не пропустили?!

Диригентський супровід обрав курс виховання українських діточок та молоді на американській настільній грі «Монополія» (8+), яка передбачає безжалісну торгівлю державною та комунальною власністю без фізичного навантаження учасників гри. Можна купувати, продавати чи обмінювати міста, вулиці, національно-історичні пам'ятки, здійснювати передачу власності у заставу об'єктів транспортної інфраструктури «без власника».

Об'єктами купівлі-продажу на українській землі передбачені: Майдан Незалежності й історичний

Андріївський узвіз; центральні вулиці Богдана Хмельницького і Михайла Грушевського міста Києва; площа Свободи в Харкові; Грецька площа, Французький бульвар і вулиця Дерибасівська в Одесі; вулиця Князя Романа, проспект Шевченка і Галицька Площа у Львові; вулиця Артема, Університетська і бульвар Пушкіна в Донецьку; міста Севастополь і Ялта в Криму. Серед об'єктів транспортної інфраструктури України в гру «Монополія» включені: аеропорт Бориспіль; Криворізький і Симферопольський залізничні вокзали; Одеський морський порт; Каховське водосховище тощо.

Англосаксонська модель толерантної ринкової економіки вчить підростаюче покоління країноколонії дивитись на історичну спадщину своїх пращурів як об'єкт буденної купівлі-продажу. Морально-духовні традиції нації руйнуються, розтоптуються і відмирають. «Кидайте гральні кістки та рухайте фішку!» – єдине правило азартної гри «Монополія» з зображенням дядька Сема на обкладинці.

Засобами масової інформації та українським чиновництвом центральних органів влади десятиріччями йде пропаганда англійської мови як вінцевого голуба для заблуканих дитячих душ неньки України.

Велика сімка (англ. Group of Seven – Група семи, G7) – міжнародний клуб, який об'єднує Великобританію, Німеччину, Італію, Канаду, Францію, Японію і США. Оскільки G7 не має статуту і офіційно отримати статус члена клубу неможливо, тому співпраця членів клубу стосується фіксації намірів сторін дотримуватися узгодженої лінії або у *сліпому підкоренні* інших учасників міжнародного життя вимогам і велінням зовнішніх сил, *не РІДних корінному населенню* [4].

Після свідомого і цілеспрямованого розвалу СРСР протягом 1991-2002 рр. G7 поетапно (за схемою «7+1») була перетворена в «вісімку» за участю Росії, як правонаступника СРСР. З 2014 р. після приєднання Криму до Російської Федерації західні країни відмовилися брати участь в роботі G8 і стали знову проводити зустрічі в форматі G7.

В серпні 2019 р. після чергової зустрічі глав країн-членів G7 у Парижі президент Франції Емманюель Макрон виступив на традиційній щорічній конференції послів у Слісейському Палаці. В роботі конференції, окрім французьких послів, прийняли участь президенти країн-членів G7, прем'єр-міністр, міністри і парламентарі Франції [5].

Будучи одним із членів Нормандської четвірки (Україна – Німеччина – Франція – Росія) по відновленню та збереженню миру на Донбасі, Емманюель Макрон у своїй доповіді визначив два основних фактори ризику геополітичних потрясінь і військових конфліктів.

Перший, на його думку, полягає в тому, що конфлікти призводять до росту числа жертв серед мирного населення навіть тоді, коли природа цих явищ змінюється (у нашому випадку це громадсько-

військовий конфлікт на Українському Донбасі між Центром і Регіонами).

Другий момент ним бачиться у зростанні дикості, коли учасники конфлікту відмовляються від домовленостей щодо контролю озброєнь та їх використання (у нашому випадку це стосується припинення військових дій обома сторонами конфлікту на Українському Донбасі згідно мінських угод 2014-2015 рр.).

Від Колективного Заходу на чолі з США міністри закордонних справ Німеччини і Франції, як країн майбутніх членів Нормандської четвірки по відновленню та збереженню миру на Донбасі, напередодні другого Майдану в Києві брали участь у перемовинах з 4-м Президентом України Віктором Януковичем. Були досягнуті домовленості передачі у 2015 р. центральної влади держави до сил опозиції з уточненням Конституції України, що завершилось кривавою «Революцією гідності» та розгортанням стратегії АТО.

Світовий гегемон США задалегідь обрав Україну як намічений обнадійливий плацдарм збереження групи G7 та свого однополярного панування і недопущення відновлення двополярності за участю Китаю та Росії. Республіки СРСР (окрім Білорусі) та більшість країн світу, впроваджуючи англосаксонську модель ринкової економіки відкритого типу, понад власної ВОЛП дислокуються на осі васалів-колоній.

Україна ввела в ранг власної державної політики чужорідну етногеополітичну парадигму США, яка орієнтована на фашистський неонацизм як спосіб захисту приватного фінансового капіталу олігархів.

Військові конфлікти розпочинають багаті як систему оборони своїх інтересів, посилаючи на смерть дітей простих людей; громадянські та міждержавні війни відбуваються в усіх країнах світу як бізнес на крові.

На сьогодні зміцнюються сподівання простих людей Українського Донбасу і більшості регіонів держави стосовно створення Союзу Суверенних Слов'янських Родів (СССР-2.0) як воскресіння Слов'янської Цивілізації. Імпульс порятунку і збереження Слов'янської Цивілізації був здійснений 08.12.1991 р. у Білорусі (Біловезька Пуща), коли три слов'янські сестри-республіки (Білорусь, Росія, Україна) оголосили про створення Співдружності Незалежних Держав (СНД).

Біловезька Угода була ратифікована 10.12.1991 р. Верховною Радою України та Верховною Радою Білорусі, а 12.12.1991 р. – Верховною Радою РРФСР [6].

На базі переосмислення власного 60-річного досвіду планового управління народним господарством союзної республіки СРСР, єдиним розумним рішенням є розробка власної моделі ринкової економіки, яка за прикладом Франції, буде опиратися на *триптих державності: безпека, суверенітет та вплив* [5].

Робочою гіпотезою дослідження стало з'ясування витоків громадсько-військового конфлікту між органами загальнонаціональної влади 2014 р. і населенням Українського Донбасу з виявленням причин та чинників трагедії обох сторін 7-ми річного конфлікту через призму понять терору і тероризму.

Терор визначається як умисне створення небезпеки для впливу на вволю людей, а тероризм – це вже практика використання терору. Державний тероризм – це насилля з боку держави, яке не має законодавчого або судового забезпечення та може практикуватись державними силовими структурами як всередині держави (проти її внутрішніх ворогів), так і за її кордонами – аж до проведення спеціальних операцій проти інших держав. На відміну від терору (при застосуванні всередині держави) або війни (при застосуванні проти інших держав) участь державних силових структур в акціях державного тероризму старанно приховується [3].

Державний тероризм має ознаки: бідність і постійний страх населення, брак демократичних свобод, залякування населення та органів влади, насильницькі акти проти певних категорій громадян, неспроможність влади та прагнення влади через латентний тероризм (найперше – вбивства державних лідерів, вчених, діячів культури, літератури та мистецтва) примусити населення до рабського покорення [3].

Вікіпедія визначає міжнародний тероризм як специфічну форму тероризму, що зародилася в кінці 1960-х років та отримала досить вагомий розвиток до кінця XX – початку XXI ст. Основними цілями міжнародного тероризму нині є дезорганізація державного управління, завдання економічної та політичної шкоди, порушення підвалин суспільного апарату, які мають, на думку терористів, мотивувати владу до зміни політики. Головними ознаками міжнародного тероризму є глобалізація, професіоналізація та опора на екстремістську ідеологію [2].

Резолюція № 1373 Ради Безпеки ООН від 28 вересня 2001 р. відзначає «доволі тісний зв'язок між міжнародним тероризмом і транснаціональною організованою злочинністю, незаконними наркотиками, відмиванням грошей, незаконним продажем зброї та незаконними перевезеннями ядерних, хімічних, біологічних та інших потенційно небезпечних матеріалів». Спеціалісти відзначають також зріст технічної оснащеності терористів та їхню негласну підтримку з боку певних держав.

Для досягнення своїх цілей терористичні організації широко використовують Інтернет, радіо й телебачення. Міжнародний тероризм є особливо небезпечним через те, що загрожує міжнародному правопорядкові та міждержавним відносинам [2].

Міжнародний тероризм проти братських слов'янських народів Білорусі, Росії та України спромігся розірвати Договір про дружбу і співробітництво України з Російською Федерацією, зумовив

виникнення державного насилля щодо населення Українського Донбасу.

На Український Донбас (відповідно логістиці Міжнародного геополітичного бізнесу) були направлені добровольчі каральні батальйони, фінансовані олігархами, до яких приєдналися регулярні збройні сили України всупереч положень Конституції України про неможливість їх застосування проти власного народу. Напередодні главами обласних державних адміністрацій Донецчини і Дніпропетровщини були призначені олігархи С. А. Тарута і І. В. Коломойський, який організував опитування на сході Луганщини щодо приєднання її населення до свого регіону.

Місія Українського Донбасу полягає у збереженні заповідей слов'янських народів по захисту своєї землі і надр, своєї мови і віри, культури і традицій РОДУ, історичних цінностей миру і добра, його перемоги над злом. Згуртовуючи мешканців регіону, кинутих вмирати, гордий Дух Українського Донбасу веде за собою багатонаціональні слов'янські народи до відродження з попелу як унікальний птах Фенікс – **символ вічного оновлення та безсмертя**.

Метою дослідження наразі і стало виявлення ознак міжнародного та державного терору в Україні, починаючи з 2000 р. – року прийняття світовою спільнотою «Цілей розвитку тисячоліття на 2001-2015 роки», на які Україна приєдналася у 2003 р. – першою на пострадянському просторі.

Предмет дослідження – провідні складові науково-методичного забезпечення соціально-економічного відновлення Українського Донбасу, а об'єктом дослідження є хронологія, сутність, зміст та обґрунтованість прийнятих державою й альтернативних рішень.

Виходячи з мети, предмету і об'єкту дослідження, його основні напрями були визначені наступним чином:

– розгляд передумов встановлення особливого статусу Луганської і Донецької областей згідно з Указом Президента України від 16.09.2014 р. «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей»;

– виявлення ознак всесвітньої місії Українського Донбасу;

– прогнозна оцінка регіонального людського розвитку Луганської і Донецької областей з визначенням стратегічних і операційних цілей соціально-економічного відновлення;

– порівняльний аналіз прийнятих державних і альтернативних рішень щодо інтеграції окремих районів Луганської і Донецької областей в територіальну єдність України.

Розглядаючи новітні чинники трагедії Донбасу після Другого Майдану, фахівці-дослідники Національної Доповіді НАН України 2015 р. «Політика інтеграції українського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі» відмітили такі ре-

зультати соціологічних опитувань його населення [7, с. 38]:

1. Підтримка вступу України до Союзу Росії і Білорусі у 2013 р. (73% опитуваних);

2. Збереження ментальності, стереотипу і поведінки радянської людини (14% жителів ототожнювали себе громадянами колишнього СРСР);

3. Зростання підтримки вступу до ЄС з 13% у 2013 р. до 22% у 2015 р.

У вказаній Національній доповіді проголошено, що метою інформаційних атак, інформаційних операцій та інформаційної війни Російської Федерації проти України з березня 2014 р. **«є зміна само ідентифікації населення і перетворення східного регіону нашої держави на "сіру зону"... Це війна не за території, а за світогляд, думки і душі людей»** [7, с. 48].

У Доповіді наведені результати опитування «Як бачать в ЄС війну на сході України», що TNS проводила 3-8 вересня 2015 р. у восьми країнах – членах ЄС: Великій Британії, Іспанії, Італії, Нідерландах, Німеччині, Польщі, Франції та Швеції. З'ясувалось, що 53% опитаних європейців вважають події в Україні громадянською, а не інформаційною війною РФ. З офіційною версією України, що в державі триває антитерористична операція, погоджується лише третина респондентів (з них лише 8% цілком згодні з цією думкою), 20-24% респондентів взагалі не знають, що відбувається на сході України [8].

Український Донбас і Схід України загалом були єдиним регіоном, де відносна більшість (42-43%) не підтримувала європейський вектор інтеграції України. У 1991-1996 рр. в Українському Донбасі в перші роки становлення незалежності і суверенітету України в Луганській і Донецькій областях мало місце зростання частки проросійськоналаштованого населення.

У 1991 і 1996 рр. місцеві часописи «Жизнь Луганска» і «Наша газета» провели опитування з визначення самоідентифікації мешканців Донбасу: частка тих, хто вважав, що «населення Донбасу – особлива спільність людей, котрі мають коріння як в Україні, так і в Росії», зменшилася з 54,9% у 1991 р. до 45,4% у 1996 р., частка тих, хто відповів, що «тут живуть переважно росіяни і представники інших народів, які обрусіли», зросла більше ніж утричі – з 9,4% до 31,9%. Значна частина мешканців Півдня і Сходу України вважали себе ближчими за характером, звичаями і традиціями до жителів Росії, ніж до своїх співвітчизників у Західному чи Центральному регіонах України [9].

Суттєва частина мешканців регіону, принаймні старшого віку, були переконані в тому, що саме в Союзі з Росією та Білоруссю є запорука процвітання України [7, с. 45].

Можливо саме тому за результатами опитування 2 тис. респондентів у квітні 2012 р. соціологічною службою Центру Разумкова з'ясувалось, що

в південних і східних областях прихильників вступу України до ЄС виявилось менше, ніж прихильників вступу до Митного Союзу: Білорусь (з 06.07.2010 р.), Казахстан (з 01.07.2010 р.), Росія (з 01.07.2010 р.), Вірменія (з 02.01.2015 р.), Киргизія (з 12.08.2015 р.) – відповідно процентне відношення прихильників у південних (28,9% та 11,9%) та східних (47,0% та 60,0%) областях.

Результати соціологічних опитувань не влаштували владу і було прийняте рішення про розгортання стратегії АТО за потребами Міжнародного геополітичного бізнесу. З метою роз'яснювальної роботи щодо жадання солодкого мереживного європейського життя почалося промивання мозку українського народу засобами масової інформації і агентами впливу. ЗМІ України з виглядом політичної невинності діють за завітами одного з головних злочинців нацистської Німеччини, теоретика ЗМІ Третього Рейху – Пауля Йозефа Геббельса: «Дайте мені засоби масової інформації і я з будь-якого народу зроблю стадо свиней».

Альтернативним варіантом Указу про відкриття АТО могло б бути рішення щодо переходу України як унітарної держави на модель бюджетного федералізму з встановленням фінансових нормативів бюджетного забезпечення основних складових соціально-економічного (в тому числі людського) розвитку в Луганській і Донецькій областях.

На той час до складу фінансових нормативів бюджетного забезпечення при плануванні видатків місцевих бюджетів входили наступні складові: державне управління; освіта; охорона здоров'я; соціальний захист і соціальне забезпечення; культура і мистецтво; фізична культура та спорт.

У 2011 р. Науково-практичним коментарем до оновленого у 2010 р. Бюджетного кодексу України пропонувалося додаткове включення фінансових нормативів бюджетного забезпечення гарантованих послуг житлово-комунального господарства й засобів масової інформації (на замовлення Міністерства фінансів України, відповідальний виконавець проєкту, науковий редактор, доктор економічних наук, професор В. Ф. Столяров).

Керівником аналогічного Науково-практичного коментаря до Бюджетного кодексу України у 2000 р. був безпосередньо О. В. Турчинов як депутат Верховної Ради України, керівник відповідного Комітету й Робочої групи з розробки Бюджетного кодексу. Тобто, він особисто і його помічники напевно були ознайомлені з новою редакцією Науково-практичного коментаря до Бюджетного кодексу України 2010 року. Крім того, як голова Верховної Ради України, Турчинов знав про проєкт Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України (щодо підвищення фінансової самостійності АР Крим та м. Севастополь)», який був прийнятий 15.04.2014 р. за його участю і передбачав:

– зарахування в повному обсязі до бюджету АР Крим усіх доходів, які сплачуються (перераховуються) на території АР Крим і м. Севастополь;

– надання права місцевій владі визначати видатки на кредитування бюджету в межах надходжень без застосування механізмів вирівнювання, тобто без втручання держави в процес формування бюджетів АР Крим і м. Севастополь;

– можливість здійснення розподілу міжбюджетних трансфертів між бюджетом АР Крим, міським бюджетом м. Севастополь і відповідними місцевими бюджетами.

З урахуванням зазначених змін бюджету АР Крим і м. Севастополь стали збалансованими за доходною і видатковими частинами без дефіциту (з нульовим трансфертом з державного бюджету).

Тобто, якщо так звана анексія території АР Крим і м. Севастополь на момент прийняття Указу в.о. Президента України 14.04.2014 р. щодо початку АТО вже відбулася й, починаючи з 18.03.2014 р., робота податкової й казначейської служб на українському півострові була заблокована, то співпраця з такими службами Луганської і Донецької областей ще була можливою.

Положення Закону України від 15.04.2014 р. у сфері фінансово-бюджетної політики й підвищення фінансової самостійності і автономії АР Крим і м. Севастополь доцільно було б розповсюдити на порядок формування місцевих бюджетів Луганської і Донецької областей у переговорах київських органів загальнонаціональної влади з ініціаторами створення Народних республік у межах діючих на той час регіональних і місцевих органів влади.

Те ж саме можна було передбачити і в заходах 2015 р. стосовно виконання Мінських угод серпня 2014 року.

Збереження територіальної єдності України за нашими пропозиціями передбачало розповсюдження вихідних положень бюджетного федералізму України як унітарної держави не тільки на Луганську і Донецьку області, а й на решту – 22 адміністративні області, які, починаючи з 1999 р., були дотаційними. Так, якщо у 1996 р. лише 11 областей були дотаційними, то у 1997-1998 рр. їх кількість збільшилась до 22, тобто в 2 рази.

Після «Революції Гідності» урядові рішення щодо Луганської і Донецької областей готувались на фальсифікованій інформації. Так, протягом 13 років статистичних спостережень Державною службою статистики України (1999-2012 рр.) ці області серед 27 адміністративно-територіальних одиниць республіки (24 області, АР Крим, міста Київ і Севастополь) постійно займали 26 і 27 місця в рейтинговій оцінці Індексу регіонального людського розвитку (ІРЛР) на єдиній шкалі його виміру.

Але в «Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року», затвердженій Постановою Уряду від 06.08.2014 р. № 385 (за підписом А. П. Яценюка) місця в рейтингу ІРЛР Луганської

і Донецької областей не згадані, а навпаки, зроблено нарікання на більш високі заробітні плати порівняно з іншими регіонами держави без врахування жахливої екології і нестерпних умов праці та їхнього вкладу до ВВП країни.

Наведені в «Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» числові і графічні дані по ІРЛР областей України представлені за 2011-2012 рр. без вихідних даних Луганської і Донецької областей, хоча станом на серпень 2014 р. це можна було здійснити за статистичними даними 2013 р. Крім того, для покращення «вигляду» України за світовим виміром Індексу людського розвитку (ІЛР) дані 2012 р. представлені за підсумками 2013 р. (року Другого Майдану) тому, що Україна в Світовому рейтингу засвідчила зниження в рейтингу на 5 позицій (з 78 до 83 місця).

Цинічним популізмом, дрімучістю і примітивністю мислення експрем'єр-міністра України В. О. Гройсмана можна вважати урядове рішення 2017 р. по плануванню входження України за ІЛР до 50 кращих країн світу в 2020 р. проти 88 місця у 2017 р. (Розпорядження Уряду від 03.04.2017 р. № 275-р). Тобто, за три роки необхідно було «здолати» 38 місць – з 88 до 50 – близько 13 позицій кожний рік. Це ж чиновницький маразм!

Антитерористична операція (АТО) проти населення Луганської та Донецької народних республік Українського Донбасу, що були створені 12 та 24 травня 2014 р., була розпочата напередодні позачергових виборів Петра Порошенка 25 травня 2014 р. на посаду Президента України. Складається враження, що АТО було розпочато з метою недопущення населення Українського Донбасу до позачергових виборів Президента України.

Під покровом таємного Указу № 405/2014 був організований громадсько-збройний конфлікт між Регіонами і Центром, а потім створений Фінансовий фонд багатьох партнерів для ліквідації його наслідків. Олігархат і крупний бізнес демократів-лібералів США, провідних членів Євросоюзу, Росії й України проявили себе як складові Міжнародного тероризму проти населення своїх країн. Це виникло на базі природи наживи і насильства завдяки використанню англосаксонської моделі ринкової економіки відкритого типу.

Поштовхом до громадсько-військового конфлікту Центру з органами влади і населенням Українського Донбасу (лютий-березень 2014 р.) стало природне відторгнення національним менталітетом нечесного збагачення причетних до влади та свідоме ігнорування українським чиновництвом соціальної справедливості та адміністративно-кримінальної відповідальності за корупцію. Прискорено-примусова (всупереч еволюційній) українізація російськомовного населення, його матеріальне зубожіння та приниження людської гідності і руйнування історичного минулого стали морально-духовною основою протесту Регіонів проти Центру (Києва). За-

гально-національний Центр, вдягнувши маску зміїного гіпнотичного поглинання Міжнародного геополітичного бізнесу, видає світовій спільноті цей конфлікт як війну з Росією-агресором.

Центр знехтував можливість проведення діалогу з ініціаторами створення народних республік та мешканцями областей протягом квітня-травня 2014 р. Необхідно було терміново обговорити і намітити розробку Регіональних програм людського розвитку Луганської і Донецької областей та їх реалізацію в межах бюджетного федералізму унітарної держави. Методичне забезпечення виконання цих намірів було розроблено ще у 2011 р. ДННУ «Академія фінансового управління» і Українським університетом фінансів і міжнародної торгівлі, а сам порядок розробки Регіональних програм людського розвитку містився в Науково-практичному коментарі до Бюджетного кодексу України [10].

Вихід народу з депресії, а держави – з деградації бачиться в реалізації людиноцентристського підходу до організації системної взаємодії Регіонів і Центру. Проект Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 рр. вже розроблений під гаслом «Розвиток та єдність, орієнтовані на людину».

Це гасло було першою з трьох складових мети стратегічного спрямування Державної регіональної політики ще на період до 2020 року, але так і не реалізовано.

Постановка проблеми самостійності Українського Донбасу. Соціально-економічне відновлення Українського Донбасу повинно передбачати аналіз прийнятих і альтернативних рішень щодо переходу України на англосаксонську модель ринкової економіки відкритого типу, починаючи з 1991 р. Об'єктивно необхідним стало здійснення заходів подолання подальшого знищення національної економіки і підвищення безпеки країни шляхом конструктивного переосмислення наслідків практичної реалізації американського девізу «Свобода і демократія!» Міжнародного геополітичного бізнесу.

Соціально-економічне відновлення Луганської і Донецької областей буде складатися з поновлення минулого або створення нового соціального статусу мешканців неконтрольованих і контрольованих Центральним Урядом частин територій цих областей, щоб кожний знайшов своє місце: *по-перше*, в життєдіяльності місцевості, де він мешкає; *по-друге*, в регіоні, де він працює; *по-третє*, в Республіці, громадянином якої він є.

Економічне відновлення життєдіяльності передбачає наявність економічних свобод кожного для досягнення свого особистого соціального статусу.

Соціологічна енциклопедія визначає соціальний статус як фіксовану диференціацію населення за доходами (*економічна стратифікація*), за причетністю до влади (*політична стратифікація*), за посадою (*соціально-статусна стратифікація*), за рівнем професіоналізму і знаннями (*професійна стратифікація*) [11, с. 346].

Основою і сутністю видів стратифікації є соціальна нерівність, що виявляється в нерівномірному розподілі прав і привілеїв, відповідальності і обов'язків, соціальних цінностей, ієрархії влади, методів впливу тощо.

Післямайданне впровадження положень англосаксонської моделі ринкової економіки відкритого типу призвело до духовно-моральної зміни свідомості і матеріального зубожіння слов'янського населення та його поділу на вищі і нижчі класи, що суперечить Декларації про Державний суверенітет України, якою були передбачені переваги загальнолюдських цінностей над класовими.

Необхідно відродити морально-духовний настрій населення Українського Донбасу та держави в цілому на досягнення територіальної єдності усіх регіонів України під єдиним правовим і соціальним забезпеченням. *Доцільним стає використання доктрини 3-х "С": соціальне прогнозування, соціальне планування, соціальне управління.*

Дослідження виконано в три етапи. На першому етапі було розглянуто хронологію виникнення загроз територіальної єдності України (1991-2000 рр.), на другому – становлення соціальної безвідповідальності органів влади в умовах глобалізації (2001-2010 рр.), на третьому – відновлення державницького підходу до відродження Українського Донбасу у 2011-2020 рр.

Після приєднання Криму Російською Федерацією, на теренах Українського Донбасу реально виникли передумови для розмежування, які загальнонаціональна влада не визнала і почала розглядати як терористичні сепаратистські утворення, а не як ностальгічно омріяні форми виживання й відновлення соціальної справедливості їхніми мешканцями, що вже під впливом нової загальнонаціональної влади 2014 р. почали на фоні матеріального зубожіння втрачати морально-історичні цінності свого минулого, поточного та майбутнього буття.

Саме ця частина населення Українського Донбасу у 2014 р. стала активним ополченням, зорієнтованим на російські зарплати і російські пенсії як у самовизначившимся населенням півострову Крим.

Якщо настрої населення АР Крим, бути в складі великої держави, вже були реалізовані шляхом проведення місцевого референдуму щодо виходу півострова зі складу України, то «сепаратистський спалах» Українського Донбасу можливо було об'єктивно очолити. Назріло проведення термінових перемовин щодо встановлення в межах бюджетного федералізму України гарантій фінансових нормативів бюджетної забезпеченості соціально-економічного розвитку Луганської і Донецької областей з їх збереженням у територіальній єдності з усіма областями української держави.

Ознакою майбутнього сепаратистського спалаху на Українському Донбасі слід вважати прийняття рішення щодо перевиборів першого президента України Леоніда Кравчука під тиском шахтар-

ських страйків. Вимоги шахтарів були чіткими: надання автономії Донбасу як і АР Крим, або перевибори президента, який знищує вугільну промисловість України.

Не випадковими слід визнати дії й другого президента України Леоніда Кучми, який, за досвідом Маргарет Тетчер у Великій Британії, доклав зусиль для зменшення ролі шахтарських колективів у політичному житті України.

Органам загальнонаціональної влади необхідно було спрацювати на випередження активістів створення народних республік в Українському Донбасі.

Протягом одного покоління відбувся перехід від усталеного способу й укладу життя в адміністративно-командній системі управління народним господарством з плановою дисципліною в отриманні соціальних гарантій та послуг до ринкової економічної розрухи з негативними соціальними наслідками (хабарництво, рейдерство, бандитизм, торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації або вилучення органів, безробіття, пияцтво, наркоманія, проституція, бомжування, суїциди).

Сепаратистському спалаху навесні 2014 р. на Українському Донбасі передувала загальнодержавна недбалість у подоланні бідності його населення. Так, у 2003 р. Україна першою на пострадянському просторі приєдналася до виконання 7 із 8 Цілей розвитку тисячоліття, прийнятих у 2000 р. світовою спільнотою на період до 2015 р.

Першою серед них була ціль: «Подолання бідності», а восьмою – «Глобальне партнерство для розвитку», яка, не виключено що навмисно, не була адаптована Урядом України, бо її реалізація передбачала збільшення самостійності регіональних органів влади.

Ціль «Подолання бідності» включала 3 завдання і 5 індикаторів, національних рівень яких був значенний по Україні в цілому, а на рівні регіонів – тільки з адаптацією до пілотних проектів 2005-2006 рр. «Луганщина – ЦРТ», «Донеччина – ЦРТ» і «Львівщина – ЦРТ», а у 2009-2010 рр. – також «АР Крим – ЦРТ».

Пілотні проекти були призвані адаптувати 15 завдань і 33 стратегічних індикатори 7 національних цілей ЦРТ: 1) Подолання бідності (3 завдання та 5 індикаторів); 2) Забезпечення якісної освіти впродовж життя (2 завдання та 6 індикаторів); 3) Забезпечення гендерної рівності (2 завдання та 4 індикатори); 4) Зменшення дитячої смертності (1 завдання та 2 індикатори); 5) Поліпшення здоров'я матерів (1 завдання та 2 індикатори); 6) Обмеження поширення ВІЛ-інфекції/СНІДУ та туберкульозу і започаткування тенденцій до скорочення їх масштабів (2 завдання та 6 індикаторів); 7) Сталий розвиток довкілля (4 завдання та 8 індикаторів).

Досягнення ЦРТ до 2015 р. як за пілотними проектами, так і по Україні в цілому було визнано за найважливіше для консолідації зусиль трьох складо-

вих суспільства: влади, бізнесу та громадськості. Але цього не відбулося.

Незважаючи на суттєві притоки в національну економіку іноземних кредитів і інвестицій після Першого Майдану (2004-2005 рр.), по Луганській і Донецькій областях і АР Крим пілотні проекти були скасовані, а реалізовані лише у Львівській області, а ініціативно – ще й у Чернівецькій області (М. Папів, Е. Лібанова).

Саме завдячуючи реалізації пілотного проекту «Львівщина-ЦРТ», в уточненій у 2014-2015 рр. Регіональній стратегії розвитку області на період 2020 р. та у Плані заходів з її реалізації на 2016-2018 роки з'явилася Програма 2 «Якість життя», яка включала 18 стратегічних індикаторів стійкого людського розвитку. Крім того, на виконання Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 р. (набрав чинності з 1 січня 2006 р.) Львівська ОДА і Облрада уклали Угоду з Кабінетом Міністрів України щодо виконання Плану заходів відповідно до державних пріоритетів розвитку області.

Чернівецька ОДА та Облрада, адаптувавши 7 національних ЦРТ у 2009-2010 рр. до рівня області, забезпечили стабільність 2 місця в рейтинговій оцінці ІРЛР за Методикою 2012 р. адміністративних областей України у 2010-2011, 2013-2016 рр. та 1 місце у 2009 та у 2017 рр.

На превеликий жаль, в Українському Донбасі такого не відбулося. Завдання пілотних проектів «Луганщина – ЦРТ» та «Донеччина – ЦРТ» не були передбачені ні в Програмах і Бюджетах соціально-економічного розвитку Луганської й Донецької областей, ні в загальнонаціональному плані та державному бюджеті на 2006-2010 рр.

Уряд не спромігся організувати узагальнення і розповсюдження позитивного досвіду Львівщини не тільки на Луганщину та Донеччину, а й на решту регіонів України.

Подолання бідності населення в Українському Донбасі та АР Крим у 2003-2013 рр. та впровадження фінансових нормативів бюджетування людського розвитку в межах бюджетного федералізму України, як унітарної держави, сприяло б становлення відчутного проширарку середнього класу і ліквідувало б передумови виникнення місцевих референдумів з орієнтацією на російські зарплати та пенсії.

Після Першого Майдану в м. Києві (2004 р.) розгляд хронології державних рішень щодо підвищення самостійності регіонів в соціально-економічному розвитку доречно здійснити після введення в дію 01.01.2006 р. Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» (був прийнятий 08.09.2005 р. № 2850- IV).

Постановою КМУ від 21.07.2016 р. № 1001 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» були в

останнє визначені державні пріоритети розвитку адміністративних областей з точки зору загальнонаціональних потреб та інтересів.

Зокрема, для Луганської області це: реструктуризація вугільної та металургійної промисловості; розвиток високотехнологічного машино-будування; розбудова та модернізація транспортної інфраструктури; розвиток житлово-комунального господарства, водозабезпечення; впровадження ресурсо- і енергозберігаючих технологій; покращення екологічної ситуації; захист територій від підтоплення.

Пріоритетними для Донецької області державою були визначені наступні напрями регіонального розвитку: реструктуризація вугільної промисловості; диверсифікація ринків та збільшення експорту готової продукції, металургійної та хімічної галузей; розвиток високотехнологічного та наукоємного машинобудування; реформування житлово-комунального господарства; водозабезпечення; впровадження ресурсо- і енергозберігаючих технологій; покращення екологічної ситуації; захист територій від підтоплення.

Постановою Уряду від 21.07.2006 р. № 1001 за пріоритетними напрямами/заходами розвитку регіонів були також визначені 4 стратегічних завдання з показниками оцінки реалізації Стратегії:

1. Підвищення конкурентоспроможності регіонів та зміцнення їх ресурсного потенціалу.
2. Забезпечення розвитку людських ресурсів.
3. Розвиток міжрегіонального співробітництва.
4. Створення інституціональних умов для регіонального розвитку.

Узгодження діяльності Центральних і Місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо розвитку регіонів було передбачено відповідною системою 24 показників. Більшість із них містилась в Національній Методиці виміру регіонального людського розвитку (2012 р.). Але в реальній практиці не була використана, тому що залишився незадіяним мотиваційний механізм зацікавленості населення регіонів у вирішенні ключових проблем їх соціально-економічного розвитку.

Головним критерієм регіонального розвитку під зовнішнім впливом був визначений Індекс конкурентоспроможності регіону, а не показники підвищення рівня і якості життя населення, які інтегруються Індексом регіонального людського розвитку. І це незважаючи на те, що у загальній частині Стратегії було наголошено, що саме нерівномірність регіонального розвитку та рівня і якості життя населення створює передумови для соціальної напруги в суспільстві, загрожує територіальній цілісності країни, стримує динаміку соціально-економічних показників, уповільнює ринкові перетворення та знижує їх ефективність.

В Постанові КМУ від 06.08.2014 р. № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» (за підписом А. П. Яценюка) в загальній частині вказано, що

необхідність підготовки Стратегії була викликана завершенням строку реалізації попередньої Стратегії на період до 2015 року. Але це не відповідає дійсності, тому що до початку наступного періоду залишалось 17 місяців...

Крім того, Постанова Уряду № 385 помилково визнала Постанову КМУ від 16.11.2011 р. № 1189 «Про затвердження Порядку розроблення моніторингу та оцінки результатів реалізації Державної стратегії регіонального розвитку» такою, що втратила чинність. Тобто, нова загальнонаціональна влада після Другого Майдану не спромоглася дотриматися принципу історичної спадкоємності нових державних рішень тим, що були прийняті і реалізувалися попередниками – нова влада виявилася неспроможною розібратися з канцелярськими паперами...

«Новий Уряд 2014 року» відмовився від визначення державних пріоритетів розвитку регіонів, задовольнившись розглядом їх ролі в досягненні наступних трьох загальнонаціональних цілей:

1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.
2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток.
3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

Досягнення першої цілі орієнтувало регіони на відцентрованість від загальнонаціональної економіки на продовження центробіжних сил розвитку. Друга ціль передбачала виконання завдань і здійснення заходів по відновленню безпеки життєдіяльності та економічної реабілітації Луганської, Донецької областей. Було намічено вирішення актуальних проблемних питань АР Крим і м. Севастополь, що були визнані тимчасово окупованими територіями. Окремі райони Українського Донбасу виявилися з невизначним статусом: РФ не визнана країною-агресором, а ці райони – окупованими. Громадсько-військовий конфлікт населення Луганської і Донецької областей з органами загальнонаціональної влади України став розглядатися як українсько-російська війна для зручності ділків Міжнародного геополітичного бізнесу.

На той момент лібероїдно-демократичний олігархат і крупний бізнес США та країн групи G7, Росії і України ще не визначили остаточні межі і масштаби інтересів власного бізнесу та рух матеріально-грошових потоків на території Українського Донбасу, який перетворювали в полігон безмитної офшорної контрабандної «сірої зони» – міжпозиційного простору уздовж 409 кілометрів лінії зіткнення між позиціями супротивників до 1-1,5 км.

Зниження державного впливу на соціально-економічний розвиток окремих районів Луганської і Донецької областей проглядається й у відсутності своєчасного доведення Плану заходів на 2015-2017 рр. з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: 07.10.2015 р.

Постановою Уряду № 821 (тобто, через 13 місяців з визначенням індикаторів лише на 1 рік); 20.12.2017 р. Постановою Уряду № 1089, як Додаток до Стратегії з переліком щорічних індикаторів прогнозованої спрямованості за кожною з 4-х цілей на 2018-2020 рр. та базовими даними 2014-2017 рр. (тобто, через 29 місяців).

В аналітичній частині Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року Луганська і Донецька області за рівнем народжуваності були віднесені до тих (Сумська, Чернігівська, Полтавська і Харківська), яким притаманна надзвичайно низька народжуваність, що навіть наполовину не забезпечує відновлення чисельності населення. Але жодної операційної цілі щодо подолання цієї негативної тенденції не було запропоновано.

Незважаючи на те, що Державна стратегія була затверджена в серпні 2014 р. і статистичне забезпечення виміру регіонального людського розвитку за підсумками 2013 р. вже було відоме, у Стратегії числове визначення рангів областей за ІРІР було представлено за 2011 р., а їх графічне визначення – за 2012 р. (на основі Методики виміру 2012 року).

Безумовно, що Луганська і Донецька області не оцінювались за ІРІР на єдиній шкалі виміру регіонів України, тому що їх населення було в громадсько-військовому конфлікті з Центром (Києвом), а близько 2 млн мешканців стали внутрішньо-переміщеними особами. Наявні управлінські промахи та недоробки як діючих нині, так і колишніх органів центральної, регіональної і місцевої влади.

Цікаво, за якими критеріями здійснювалась переміщення вищих навчальних закладів Луганська і Донецька на територію інших регіонів? Можливо, що виходячи з майбутніх завдань формування інноваційно-активних підприємств на основі використання інтелектуального потенціалу молоді індустріального регіону та підвищення народжуваності за межами Українського Донбасу, який розглядався як довгостроковий полігон Міжнародного геополітичного бізнесу.

Луганській і Донецькій облдержадміністраціям та органам місцевого самоврядування (за згодою), Мінрегіону та Міністерству з питань тимчасово окупованих територій (МТОТ) передбачалось у 2019 р. здійснити актуалізацію Регіональних стратегій розвитку та Планів заходів з їх реалізації з урахуванням Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України, затвердженою Постановою Уряду від 13.12.2017 р. № 1071.

Метою Державної цільової програми на 2017-2020 роки було визначено відновлення та розбудова миру в східних регіонах України, що передбачало стимулювання соціально-економічного розвитку територіальних громад для підвищення рівня життя населення та соціальної стійкості, стимулювання економічної активності. Серед трьох стратегічних компонентів цільової програми тільки другий передбачав зростання доходів населення та забезпе-

чення розширеного відтворення людського потенціалу.

На жаль, подолання бідності населення та зниження його смертності як першочергові серед Цілей Розвитку Тисячоліття на період до 2015 року та Цілей Сталого Розвитку на 2021-2030 рр. не передбачались як стратегічні завдання ні в Державних стратегіях регіонального розвитку на періоди до 2015, 2020 та 2030 рр. ні в Державній цільовій програмі відновлення та розбудови миру в східних регіонах України на 2017-2020 рр.

Після Другого Майдану в м. Києві (2014 р.) Колективний Захід на чолі з США продовжував інтенсивно втілювати в життєдіяльність населення України безсмертні гасла минулих століть «Свобода і демократія!» та «Рівність і братерство!», забезпечуючи тим самим збереження глобального англосаксонського панування.

На Україні було прискорено механізм відцентрованості інтересів і цілей розвитку регіонів від загальнонаціональних завдань державотворення.

Після Революції Гідності п'ятому позачергово обраному Президенту України Петру Порошенко зарубіжні консультанти і експерти допомогли «зліпити по-швиденькому» Стратегію Сталого Розвитку «Україна-2020», яка була схвалена його Указом 12.01.2015 р. № 5/2015. Все відбулось за логікою Міжнародного геополітичного бізнесу: «просування демократії» завдяки «кольоровій революції», формування чужих урядів «під себе» та «спонування до реформ» за допомогою примусово нав'язаних кредитів МВФ.

Останній Держсекретар США Ентоні Блінкен заявив, що вони розчарувалася в кольорових революціях. Довгий час Вашингтон скидав режими в інших країнах, щоб «просувати демократію», що занадто дорого обходиться держбюджету і не гарантує успіх («Печеньки Держдепу» від Вікторії Джейн Нуланд на Другому Майдані у Києві у 2014 р. обійшлися до 5 млрд дол. США).

Ентоні Блінкен наголосив: **«Ми не будемо просувати демократію через дорогі військові операції або повалення авторитарних режимів силою. Ми пробували такі тактики в минулому і це не працювало. Однак США до кінця не відмовилися від самої ідеї формування чужих урядів «під себе». Адміністрація Президента США Джо Байдена буде це робити інакше – не через революції, а через «спонування до реформ» за допомогою примусово нав'язаних кредитів»** [12].

Євросоюз і МВФ вже зобов'язали Київ реформувати державні органи, підвищити тарифи для населення, зняти заборону на продаж землі і створити цілий ряд антикорупційних органів, через які Захід здійснює зовнішній контроль і управління Україною. Держава і населення загрузли в непомірних кредитах від МВФ.

У Сполучених Штатів є понад 400 секретних бактеріологічних лабораторій по всьому світу, в

тому числі не менше 15 на Україні. Три лабораторії розміщені у Львові і під Києвом, інші розташовані в Одесі, Вінниці, Ужгороді, Херсоні, Тернополі, а також територіях, підконтрольних Києву, в безпосередній близькості від Криму і Луганська. Деякі з них отримали на свої досліди від 1 до 2 млн дол.

Діяльність секретних бактеріологічних лабораторій розпочалася в серпні 2005 р., коли Президентом України був В. Ющенко, припинилася за часів президентства В. Януковича та відновилася вже при П. Порошенку. Ідею необхідності активізації діяльності таких лабораторій на території України активно лобіювала міністр охорони здоров'я України з 2016 по 2019 р. Уляна Супрун. Роботу лабораторій у чинному режимі повної ізоляції від громадськості контролює Пентагон.

За час роботи американських бактеріологічних лабораторій в Україні час від часу відбувалися спалахи невідомих і різноманітних хвороб, які приводили до смертельних наслідків. Депутати Верховної Ради України стверджують, що з лабораторій при цьому періодично з тих чи інших причин відбувалися витоки штамів вірусів [13].

На думку одеського журналіста Юрія Ткачова, роботу секретних лабораторій можна назвати дослідженнями подвійного призначення: з одного боку, вони дійсно важливі з точки зору оцінки загрози поширення того чи іншого захворювання і розробки рекомендацій по боротьбі з ним. З іншого – результати дослідження можуть бути використані і при розробці бактеріологічної зброї для застосування в тому чи іншому регіоні [13].

Механізм однополярного панування США забезпечують транснаціональні корпорації, фінансові ресурси яких на кілька порядків перевищують національні бюджети багатьох країн. Цей механізм реалізується логістикою Міжнародного геополітичного бізнесу, який сприяє вибору та призначенню «зручних» президентів, прем'єрів, послів, членів суддівських апаратів, керівників міністерств, відомств, регіонів, правоохоронних органів, розвідки і оборони, служб «боротьби» з корупцією.

Використання англосаксонської моделі ринкової економіки відкритого типу обумовлює виникнення міжнародного тероризму, основними цілями якого є *«дезорганізація державного управління, завдання економічної та політичної шкоди, порушення підвалин суспільного апарату, які мають, на думку терористів мотивувати владу до зміни політики»* [2].

Стратегія «Україна-2020» визначила мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України. Склалось враження, що з 1991 по 2013 р. становлення нашої держави як суверенної, незалежної, соціальної й унітарної не відбувалось. А чому не використана і не згадана Стратегія економічного і соціального роз-

витку України (2004-2015 рр.) Шляхом Європейської інтеграції?

Метою Стратегії «Україна-2020» було впровадження в Україні європейських стандартів життя і вихід України на провідні позиції у світі. Були визначені 4 вектори руху (розвитку, безпеки, відповідальності, гордості), у рамках яких реалізуються 62 реформи та програми розвитку держави, серед яких були виділені 10 першочергових.

Наукові керівники Всеукраїнського проекту «Наше спільне майбутнє» В. Я. Шевчук, В. К. Черняк, Т. Т. Ковальчук, М. П. Педан, О. І. Панков зазначали, що у «Стратегії-2020» недостатньо акцентовано увагу на реформах, які активізували основні внутрішні фактори національної політики розвитку – людський, природний і фінансовий капітал [14, с. 52]:

– по-перше, не згадано найнагальнішу реформу – реформу системи оплати праці і заходи щодо подолання бідності працюючих людей і працюючих родин. Без цього не може бути активізовано людський капітал, який є не тільки свідомою (інноваційною) рушійною силою розвитку, а й самого існування держави;

– по-друге, залишилась поза увагою ще одна ключова реформа – реформа системи природокористування, забезпечення раціонального використання природних ресурсів (землі, надр, води, лісу, біоресурсів, тощо). Без цього не можлива активізація природного капіталу держави не тільки для цілей розвитку, а й для подолання бідності населення, згідно якому, згідно з Конституцією України, мають належати ці природні багатства;

– по-третє, без належної уваги залишилися реформи, які мали б активізувати інноваційно-інвестиційну політику держави. Увага приділяється тільки питанням залучення іноземних інвестицій і кредитів, а не стимулюються процеси внутрішнього нагромадження, амортизації основного капіталу та інвестування. Довготривалий, сталий розвиток економіки можуть забезпечувати тільки масштабні капітальні інвестиції внутрішніх інвесторів, головними з яких є власне населення країни.

Оцінка ходу виконання реформ і програм передбачалась з використанням 25 ключових показників, серед яких слід виділити 10-й: чисельність професійних військових на 1 тис. населення за розрахунками Стокгольмського міжнародного інституту дослідження миру повинна була збільшитися от 2,8 до 5,6 осіб, тобто у 2 рази.

Згідно Постанови КМУ від 31.05.2017 р. № 385 (за підписом В. Б. Гройсмана) фонд оплати праці найманих працівників і грошового забезпечення військовослужбовців з 796,3 млрд грн у 2017 р. передбачалось збільшити до 1185,9 млрд грн у 2020 р., тобто в 1,5 раза.

Але ці планові заходи повинні були б сприйматися вже не як підготовка України до війни з надуманим агресором – Російською Федерацією, а як

зміцнення власної оборони від можливого введення російських військ на територію Українського Донбасу.

На основі парадигми лукавства з використанням русофобії, органи загальнонаціональної влади ввели в оману світову та європейську спільноти, здійснюючи АТО на Українському Донбасі як форму державного терору і складову міжнародного тероризму.

Соціально-економічну інтеграцію населення окремих районів Луганської і Донецької областей доцільно було б визначати і здійснювати шляхом підвищення рівня і якості життя населення підконтрольних територій та зняття економічної та гуманітарної блокади з непідконтрольних частин Українського Донбасу.

Мудрим пророцтвом виступає вислів Карла Густава Маннергейма: *"Прежде чем тратить огромные деньги на оборону, нужно создать для людей тот уровень жизни, который они захотят защищать"*.

Наступним мудрим пророцтвом виступають слова Професора Преображенського: «Этот Швондер (державний терор) и есть самый главный дурак. Он сей час всячески старается натравить его (Шарикова – національно-свідомого патріота) на меня, не понимая однако, что, если кто-нибудь в свою очередь натравит Шарикова на самого Швондера, то от него останутся только рожки да ножки» (Михаил Булгаков, «Собачье сердце», 1925).

Формування Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року було забезпечено відповідно до Розпорядження Голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 24.01.2019 р. № 65/5-19 «Про розробку Стратегії розвитку Донецької області та Плану заходів з її реалізації».

Але чому організація розробки Регіональної стратегії Донеччини здійснювалась тільки для території області, яка підконтрольна центральній владі? Чому концепція соціально-економічної інтеграції окремих районів Українського Донбасу не передбачала використання публічності українського суспільства? Чому для цієї роботи не були залучені члени Донецького земляцтва, народні депутати Верховної Ради минулих скликань, громадські об'єднання, наприклад Академії економічних, інженерних і екологічних наук? А хто в умовах конфлікту узагальнить досвід планово-аналітичної і прогностичної роботи самопроголошених Луганської і Донецької народних республік, як не громадські об'єднання?

Прикладом плідної співпраці органів влади з суспільством є План заходів на 2013-2016 рр. щодо реалізації Стратегії реформування системи надання соціальних послуг (затверджені Розпорядженням КМУ від 13.03.2013 р. № 208-р за підписом М. Я. Азарова). Усі 19 заходів Плану до складу виконавців включали відповідні громадські об'єднання за їх згодою.

Стратегія розвитку Донецької області на період до 2027 року розроблялась на виконання Закону України «Про засади державної регіональної політики» від 02.05.2015 р. № 156-VIII та Постанови Уряду від 11.11.2015 р. № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (із змінами)».

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 рр. також була розроблена відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики» від 02.05.2015 р. № 156-VIII, але вже на підставі Постанови Уряду від 11.11.2015 р. № 931 «Про затвердження Порядку розроблення державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегій і планів заходів».

Державна стратегія «2021-2027» була затверджена постановою чергового нового Уряду 05.08.2020 р. № 695 після виборів чергового шостого Президента України В. О. Зеленського.

В зв'язку з відсутністю Планового кодексу України виникли наявні порушення за змістом і строками її підготовки. По-перше, Уряд мав би затвердити «Стратегію-2027» за 6 місяців до закінчення строку реалізації «Стратегії-2020». По-друге, черговому шостому Президенту України українське чиновництво зробило ведмежу послугу, коли він своїм Указом від 20.09.2019 р. № 713/2019 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення зростання, стимулювання розвитку регіонів та запобігання корупції» постановив КМУ в строк до 01.01.2020 р. «забезпечення розроблення та затвердження державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 рр.» (п. 3г). Тобто, на 6 місяців раніше строків, які були передбачені Постановою Уряду від 11.11.2015 р. № 931 та ще й за квартал до завершення 2019 р.

Зазначимо, що Мінрегіон України, завчасно розпочавши роботу над проектом Державної стратегії на період до 2027 р. (з 13.03.2019 р. при регламенті – з 01.07.2019 р.) і розмістивши його на своєму сайті і сайті Уряду в лютому 2020 р., не спромігся його вчасно затвердити у червні 2020 р.

Головною причиною стали часті зміни керівництва і складу Урядів, для яких більш важливими виявилися завдання міжнародного геополітичного бізнесу щодо нормативно-правової діяльності про обіг земель сільськогосподарського призначення та прискореного впровадження ринку землі в Україні.

Головною передумовою відволікання уваги українців від впровадження ринку землі стало використання інстинкту панічного страху перед падінням у боргову яму через тарифний геноцид та загрози зовнішньої агресії з боку РФ.

Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету

України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» від 18.01.2018 р. № 2268-VIII визнав збройну агресію Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

Тимчасово окупованими територіями у Донецькій та Луганській областях на день ухвалення цього Закону були визначені ті частини території України, в межах яких збройні формування Російської Федерації та окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють загальний контроль [15].

Агенти англосаксонського впливу домоглися внесення поправок до Конституції України, які закріпили курс на повноправне членство в Європейському Союзі та НАТО. Проект змін до Конституції подав у вересні 2018 р. президент П. О. Порошенко.

У лютому 2019 р. документ підтримали депутати з фракцій БПП, «Народний фронт», «Самопоміч», «Батьківщина» і «Радикальна партія», а також більшість позафракційних і група «Воля народу». Проти висловилася фракція «Опозиційний блок». Серед виборців «Опозиційної платформи» 16% прихильників НАТО, а противників – майже 66% [16].

У регіональному розрізі найбільша підтримка вступу в ЄС і НАТО в західних і центральних регіонах, а найменша – на сході і півдні країни.

В остаточній редакції «Стратегії-2027» виділено підрозділ «Збройна агресія Російської Федерації проти України та тимчасова окупація частин її території», в якому вказано, що у 2017 р. збройними формуваннями країни-агресора на тимчасово окупованих територіях були захоплені українські підприємства, що на той час продовжували функціонувати в правовому полі українського законодавства.

Тільки через 3 роки (у 2017 р.) відбувся вихід українських підприємств з правового поля України, хоча Указ про впровадження АТО був прийнятий 14.04.2014 р., Луганська і Донецька народні республіки були створені 12 та 24 травня 2014 р. Закон України № 1680-VII «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» (відомий як Закон України «Про особливий статус Донбасу») ухвалений 16.09.2014 р.

Органи загальнонаціональної влади України не здійснили своєчасних перемовин з керівництвом Народних республік Українського Донбасу стосовно їх соціально-економічної інтеграції на умовах бюджетного федералізму унітарної держави у територіальній єдності з усіма регіонами України. Ігнорування перемовин відповідало інтересам Міжнародного геополітичного бізнесу.

В остаточній редакції «Стратегії-2027» та у її проекті благополуччя населення України оцінено як рівень життя на основі виміру Валового національного доходу (ВНД) на душу населення, який протягом 1990-2018 рр. скоротився на 25,6% після переходу від планової економіки до ринкової.

Наведена також динаміка Індексу людського розвитку (ІЛР) за даними ПРООН: він збільшився з 0,705 у 1990 р. до 0,750 у 2018 р., тобто на 6,3%. Підкреслено, що це позиціонує Україну у високій категорії людського розвитку. Але це ж не відповідає дійсності та міжнародній метрології ПРООН (окозамилування населення).

А чому в «Стратегії-2027» не використано Індекс багатомірної бідності, тим паче що першою серед Цілей Розвитку Тисячоліття до 2015 року та Цілей Сталого Розвитку до 2030 року визначено «Подолання бідності»? Широкому загалу відомо, що бідні люди характеризують свій соціальний стан як сукупність поганого здоров'я, харчування, відсутності незалежної санітарії та чистої води, соціальної ізоляції, низької освіти, поганих житлових умов, насильства, сорому, загрози позбавлення волі та багато іншого.

Оксфордська ініціатива боротьби з бідністю та людським розвитком (ОРНІ) за результатами оцінки Індексу багатомірної бідності (ІББ) у 2007-2012 рр. розмістила Україну (0,0042) між арабською державою Палестина (0,0041) та африканським Тунісом (0,0044). За Тунісом розмістились Мексика (0,0048), Албанія (0,0051) і Ліберія (0,0055).

Значно пощастило Казахстану, Вірменії і Туркменістану – колишнім братським республікам планового СРСР, які за ІББ займають перші три місця (0,001). За даними Світового банку, на сьогодні Україна – найбідніша країна Європи.

Розрахунки ПРООН по ІЛР України вперше були виконані у 1993 р. і наша держава була включена до складу країн з високим рівнем людського розвитку (таких країн було 55) і посідала 45 місце із 174 країн і територій. У рік Другого Майдану (2014 р.) до групи країн з високим рівнем людського розвитку входило 54 країни поряд з 47 країнами з надзвичайно високим рівнем людського розвитку.

У 2013 р. Україна за ІЛР, погіршивши свій результат на 5 позицій порівняно з 2012 р., займала 83 місце зі 187 країн і територій (ІЛР = 0,734), Білорусь – 53 місце (ІЛР = 0,786), Російська Федерація – 57 місце (ІЛР = 0,788).

ІЛР України у 2013 р. був нижче середнього для країн з високим рівнем людського розвитку (0,735) і середнього – для країн Європи та Центральної Азії (0,738).

Отже, Уряди України усіх років незалежності і суверенності мали б розраховувати рівень ІЛР та оптимізацію його складових, виходячи з намірів повернення та збереження, а можливо й поліпшення досягнутого у 1993 р. 45 місця серед 50 перших країн світу. Але при переході від планової економіки на англосаксонську модель ринкової економіки відкритого типу у 1994-2020 рр. виявилась неспроможність, безпорадність та брехня Урядів.

Входження нашої держави до 50 кращих країн світу за ІЛР було передбачено Середньостроковим планом пріоритетних дій Уряду до 2020 року,

який був затверджений його Розпорядженням від 03.04.2017 р. № 275-р (за підписом В. Б. Гройсмана). Тобто, за чотири роки (2017-2020 рр.) необхідно було подолати відстань на світовій шкалі виміру ІЛР у 38 місць (88-50=38) з одночасним зменшенням рівня смертності на 10%, а рівня бідності – на 15%.

Але ж це яскрава картина маслом професійно замаскованого маразму українського чиновництва та провокаційного тероризму зовнішнього впливу з метою тотального знищення національної економіки колишньої республіки – лідера СРСР. Беззаперечно виконуючи англосаксонські Методичні вказівки, слуги народу поспішають накрати не менше сценаристів-колонізаторів. ЗМІ допомагають з усієї сили перетворити український народ на стадо голонних свиней, яке заковтне любу міфічну байку про молочні ріки і кисільні береги.

Обіцянка розробки показника добробуту громадян України з визначенням його цільового значення та проведення моніторингу змін (разом з Світовим банком) в Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» не виконана. **Висновок тільки один:** серед 25 індикаторів цієї Стратегії відсутні прогностичні оцінки Індексу багатомірної бідності населення, а всі обіцянки європейських стандартів життя було черговим словоблудством і відволіканням населення від щоденного пограбування.

Автор статті професор В. Ф. Столяров з власної електронної пошти направив 30.06.2020 р. новому міністру, першому заступнику і двом новим заступникам міністрів Мінрегіону України (Чернишову Олексію Михайловичу, Лозинському Василю Мироновичу, Негоді В'ячеславу Андроновичу, Ходянівській Наталі Володимирівні, Коваленку Анні Миколаївні, Корхову Ігорю Григоровичу) аналітичні матеріали до проекту Державної програми регіонального розвитку на період до 2027 року, які опубліковані в Економічному віснику Донбасу [17-19]. Відповідь на цей лист не надійшла.

Висновок: слуги народу не здібні аналізувати вітчизняну наукову літературу при підготовці проектів державних рішень. Рекомендації до проекту Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року, представлені в журналі Вісник економічної науки України [20], були проігноровані.

Визначення стратегічних цілей розвитку Українського Донбасу. Людиноцентристський підхід до соціально-економічного розвитку окремих районів Українського Донбасу рекомендується здійснювати шляхом розробки Регіональних програм людського розвитку Луганської і Донецької областей. Структура програм визначається шістьма блоками аспектами людського розвитку згідно з Другою Методикою вимірювання регіонального людського розвитку в Україні (затверджена спільним рішенням Президії НАН України і колегії Державної служби статистики України 13.06.2012 р. № 123), яка вклю-

чає 33 показники, в тому числі 22 – стимулятори розвитку, 11 – дестимулятори розвитку [21]:

1. Відтворення населення (5 показників, у тому числі 1 дестимулятор).
2. Соціальне становище (5 показників – дестимуляторів розвитку).
3. Комфортне життя (6 показників – стимуляторів розвитку).
4. Добробут (5 показників, у тому числі 1 дестимулятор розвитку).
5. Гідна праця (6 показників, у тому числі 3 дестимулятори).
6. Освіта (5 показників – стимуляторів розвитку).

Перша національна методика розрахунків Індексу регіонального людського розвитку (затверджена спільною постановою Колегії Держкомстату України і Президії НАН України у 2001 р. № 182/76 від 05.04.2001 р. і від 14.03.2001 р.) передбачала визначення узагальнюючих індикаторів 92 показників 9 аспектів регіонального людського розвитку.

Щорічний статистичний бюлетень «Регіональний людський розвиток» 2012 р. констатував, що в період з 1999 по 2011 р. серед 24 адміністративних областей, АР Крим і міст Київ і Севастополь (27 адміністративних одиниць України) Луганська і Донецька області займали 26 і 27 місця, інколи чергуючись.

Незважаючи на досить високий рівень матеріального добробуту (2 місце серед усіх регіонів) та високі показники на ринку праці (5 місце), у 2011 р. Донецька область продовжувала займати останнє місце в Україні у рейтингу за ІЛР. Найбільш болючими для Донецької області залишалися проблеми поліпшення демографічної ситуації (26 і 23 місця), умов проживання населення (26 і 24 місця) та стан навколишнього природного середовища (27 місця).

У 2010-2011 рр. Луганська область входила до трійки аутсайдерів за аспектами демографічного розвитку (22 і 25 місця), умов проживання населення (24 і 26 місця), рівня освіти (26 і 25 місця). Незадовільними для області були індекси природного середовища (22 і 21 місця) та соціальної сфери (21 і 20 місця).

Прогнозування 33 показників регіонального людського розвитку в Луганській і Донецькій областях на 2014-2020 рр. (з початку громадсько-збройного конфлікту) на підставі використання фактичних даних 2004-2013 рр. дозволило визначити стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку областей Українського Донбасу, які обумовлюються динамікою наступних показників [22; 23]:

- коефіцієнт злочинності (кількість зареєстрованих злочинів на 100 тис. населення);
- кількість хворих з вперше встановленим діагнозом алкоголізму і алкогольних психозів, розладу психіки та поведінки внаслідок вживання наркоти-

ків та інших психоактивних речовин (на 100 тис. населення);

– кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (на 100 тис. дітей 0-17 років);

– коефіцієнт підліткової народжуваності (15-17 років);

– рівень бідності за відносним критерієм, % (питома вага населення, еквівалентні сукупні витрати якого не перевищують 75% медіанного рівня);

– питома вага домогосподарств, які робили заощадження, або купували нерухомість (ОУЖД), %;

– рівень зайнятості населення (частка зайнятих серед населення 18-65 років), %;

– частка осіб із вищою освітою серед населення 25 років і старше, %.

Додатково, окремо для Луганської області, це забезпеченість житлом у містах (загальна площа у розрахунку на 1 особу), м², а для Донецької області – рівень безробіття (частка безробітних серед населення 18-65 років), %.

Прогнозування показників і зведеного Індексу регіонального людського розвитку (ІРЛР) у середньостроковому періоді (на першому і другому етапах економічної реінтеграції) дозволяє обґрунтувати відповідні заходи, виходячи з бажаного рівня і прогнозних оцінок структурних складових ІРЛР (в залежності від завдань і динаміки факторів людського і соціально-економічного розвитку Луганської і Донецької областей).

Перехід до укладання Угод між Кабінетом Міністрів України, міністерствами й іншими органами виконавчої влади з відповідними органами місцевого самоврядування щодо забезпечення економічного, соціального й культурного розвитку окремих районів Луганської і Донецької областей передбачено ст. 6 Закону України від 16.09.2014 р. № 1680-VII. Ініціатива стосовно укладання Угоди за вказаним законом має належати відповідним органам місцевого самоврядування.

Практика укладання Угод щодо регіонального розвитку мала місце після прийняття Закону України від 08.09.2005 р. № 2850 «Про стимулювання регіонального розвитку». Перша така Угода була укладена між Кабінетом Міністрів України і Донецькою обласною радою на 2007-2011 рр.

У подальшому аналогічні Угоди були укладені між урядом і Львівською (на 2009-2013 рр.), Волинською (2010-2014 рр.), Вінницькою (2010-2015 рр.), Івано-Франківською (2011-2015 рр.) і Херсонською (2010-2014 рр.) областями.

Решта проєктів Угод з усіма іншими адміністративними областями України була підготовлена у 2011 р., проте за відсутності можливостей фінансування державних зобов'язань урядом було прийняте рішення про відтермінування їх схвалення (у зв'язку з фінансуванням Євро-2012).

Переосмислюючи прорахунки у становленні ліберальної економіки відкритого, вільного ринку та динаміку рейтингових оцінок ІРЛР з 1999 р. в Українському Донбасі, а також враховуючи результати виконання Угоди щодо регіонального розвитку Донецької області між Кабінетом Міністрів України та Донецькою обласною радою від 15 вересня 2007 р. на 2008-2011 рр. і виконання Додаткової Угоди від 20 жовтня 2010 р. на 2011 р. були визначені межі бюджетного федералізму унітарної України стосовно регіонального людського розвитку в Луганській та Донецькій областях.

Головною причиною невиконання вказаної Угоди щодо спільних заходів Уряду і Облради стало її недофінансування на 50,6%, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – на 52,5%, місцевих бюджетів – на 34,7, інших джерел – на 44,2%. Але найбільший рівень фінансування спільних заходів Угоди був забезпечений саме за рахунок коштів місцевих бюджетів – 65,3% [24, с. 248].

Стан фінансування (факт/план) спільних заходів Угод щодо регіонального розвитку Івано-Франківської і Львівської областей у 2011 р. за рахунок коштів державного бюджету України склав відповідно 105,6 та 106,3% проти 43,5% по Донецькій області [24, с. 252].

Крім того, доцільно звернути увагу на те, що виконання надходжень з інших джерел (крім державного і місцевих бюджетів), які розкривають внутрішні регіональні резерви, склали у 2011 р. по Львівській області 1178,9% (проти 119,2% у 2010 р.), по Донецькій області – 537,4% (проти 322,8% у 2010 р.) і по Івано-Франківській області – тільки всього 3,5%.

Тобто наявна необхідність збільшення фінансової автономії областей у саморозвитку за рахунок внутрішніх регіональних резервів.

Серед 25 стратегічних індикаторів реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» 17-й індикатор був визначений таким чином: «*питома вага місцевих бюджетів становитиме не менше 65-ти відсотків у зведеному бюджеті держави*» [26, с. 7].

Існують нормативно-правові передумови регламентувати фінансування регіонального людського розвитку за рахунок місцевих бюджетів у співвідношенні з коштами державного бюджету, використовуючи гармонійну пропорцію «Золотого Перетину»: 62% / 38%. При цьому, якщо 62% коштів Зведеного бюджету держави на людський розвиток забезпечується за рахунок коштів місцевих бюджетів, то це є верхньою межею бюджетного федералізму, а 38% – нижньою межею бюджетного централізму [20; 22; 23].

Громадянсько-військовий конфлікт на Українському Донбасі можна було б упередити у 2013-2014 рр., а на сьогодні й припинити шляхом збільшення фінансової автономії Луганської і Донецької областей у межах України на підставі впровадження фінансових нормативів бюджетування

складових людського розвитку. Саме це складає передумови здійснення покаяння обох сторін конфлікту – органів загальнонаціональної та регіональних гілок влади різних масштабів ринкового господарювання.

Луганська і Донецька області – це органічні частини єдиного цілого – держави Україна, як суверенної, незалежної і унітарної.

Згідно з принципом демократичного централізму, бюджетний федералізм в унітарній державі полягає в нормативно-правовій регламентації таких масштабів фінансової самодостатності органів регіональної влади та місцевого самоврядування, які визначають їх видаткові повноваження в соціально-економічному, в тому числі і людському, розвитку.

Завдяки бюджетно-фіскальній децентралізації за доходами видаткові повноваження органів влади на місцевих рівнях мають відповідати обсягу фіскальних надходжень.

Система 24 показників узгодження діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування щодо економічного, соціального і культурного розвитку окремих районів Луганської і Донецької областей, які доречно використовувати для укладання ними угод з урядом, визначена стратегічним завданням «Створення інституційних умов для регіонального розвитку» постанови Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 р. № 1001 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року» (див. таблицю).

Виходячи з вимог Угоди з ЄС, державна установа «Інститут природокористування та сталого розвитку» НАН України обґрунтував новий концепт формування і реалізації дії системи сучасних територіальних природно-господарських округів (ТПГО).

Таблиця

Система показників узгодження діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо соціально-економічного розвитку регіонів

№ з/п	Показники	№ з/п	Показники
1	Загальний індекс депресивності регіонів	13	Загальний рівень захворюваності населення (туберкульоз, ВІЛ/СНІД, розлади психіки та поведінки, злоякісні новоутворення)
2	Обсяг доходів місцевих бюджетів у розрахунку на одну особу	14	Кількість інвалідів у розрахунку на 1 тис. осіб
3	Середньомісячна номінальна заробітна плата найманих працівників	15	Забезпеченість громадян житлом
4	Рівень бідності	16	Рівень забезпечення житлового фонду водовідведенням, каналізацією, центральним опаленням, газом, гарячим водопостачанням
5	Кількість дітей, які отримують державну допомогу, її середній розмір	17	Розподіл населення за освітою (за даними перепису населення 2001 року)
6	Кількість малозабезпечених громадян, які отримують державну допомогу, її середній розмір	18	Частка населення віком 19 років і старше, що не має вищої освіти
7	Кількість непрацездатних громадян з мінімальними доходами, яким призначена цільова грошова допомога, її середній розмір	19	Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб
8	Кількість сімей, яким призначені субсидії для відшкодування оплати житлово-комунальних послуг, їх питома вага у загальній кількості сімей	20	Кількість фізичних осіб, зайнятих підприємницькою діяльністю, у розрахунку на 10 тис. осіб
9	Рівень зайнятості та безробіття серед осіб віком 15-70 років, визначений за методологією МОП	21	Обсяг роздрібного товарообороту на одну особу
10	Чисельність економічно неактивного населення у працездатному віці, у тому числі осіб віком до 35 років	22	Державні капітальні інвестиції у розвиток депресивних територій
11	Кількість зареєстрованих безробітних, які отримують допомогу з безробіття	23	Обсяг державної фінансової підтримки для розвитку підприємництва на депресивних територіях
12	Коефіцієнт смертності дітей віком до 1 року	24	Обсяг міжнародної технічної допомоги, що спрямовується на подолання депресивності територій

Розбудова нових територіально-адміністративних одиниць України призвана була забезпечити:

– *переформатування територіального простору України за 10-ма (наразі за 8-ма, без Українського Донбасу і АР Крим) ТПГО;*

– *формування достатніх організаційно-економічних, технологічних, природно-ресурсних, вироб-*

ничо-господарських та інформаційних умов для збереження еволюційної стійкості і збалансованості функціонування;

– *підвищення рівня і якості життя населення України.*

Одночасно з цим, задля розроблення комплексу підстратегій соціально-економічного розвитку на

перспективу до 2030 року, перелік ТПГО було розмежовано за двома типами – бінарної спрямованості та масштабної інваріантної спрямованості.

Таке розмежування передбачало врахування цілого комплексу системоутворювальних факторів і детермінант: рівень і якість життя населення; раціональність освоєння природно-ресурсного потенціалу; рівень результативності регіонального управління; спрямованість і активність виробничо-господарської та зовнішньо-економічної діяльності; сприйнятливність до інноваційних зрушень [26, с. 34].

У новій регіональній карті України, побудованій з визначенням ТПГО, Український Донбас пропонується включити до складу так званого Донецького ТПГО з бінарним форматом.

Якщо національну економіку та державу в цілому розглядати як молекулу ДНК (**гвинтова спіраль якої несе в собі формулу золотого перетину 1:1,618**), структуроутворюючим параметром якої є співвідношення коштів місцевого і державного бюджетів у Зведеному бюджеті України, то тільки в результаті штучного або умисного порушення гармонійної пропорції «Золотого перетину», які відображають ці співвідношення, можуть призвести до загибелі молекули ДНК, що адекватно знищенню цілісності національної економіки та держави в цілому. **Гармонійна пропорція – це основа стабільності функціонування і розвитку та збереження територіальної єдності регіонів нашої суверенної, незалежної й унітарної держави в межах кордонів 1990-1991 років!!!**

Висновки, рекомендації, пропозиції. В Україні під зовнішнім впливом здійснюється змістовна переорієнтація духовно-моральних якостей радянських людей на віртуальні цінності капіталістичного життя з так званим «людським обличчям», яке з благословення Папи Римського Франциска і світових олігархів, на чолі з сім'ями Рокфеллерів та Ротшильдів, визначено на сьогодні як «інклюзивний капіталізм». Мотиваціями життєдіяльності стала орієнтація: для багатих – на заможність й наживу, а для бідних – на жебракування й біологічне виживання.

Обрання під зовнішнім впливом Міжнародного геополітичного бізнесу переходу від соціалізму до капіталізму шляхом соціально-економічної трансформації народного господарства і українського суспільства на основі англосаксонської моделі ринкової економіки відкритого типу призвело до соціальної стратифікації українського народу – диференціації населення країни на більш і менш заможні класи, на меншу частку надто багатих і більшу частку дуже бідних. Тобто, до їх незвичайного, по відношенню до минулого, нового соціального статусу буржуїнів-феодалів та простих людей як їхніх наймитів.

Протягом одного покоління відбувся перехід від усталеного способу й укладу життя в адміністративно-командній системі управління народним гос-

подарством з плановою дисципліною, в отриманні соціальних гарантій та соціальних послуг до ринкової економічної розрухи з загостренням старих і виникненням нових соціальних хвороб з негативними наслідками для життєдіяльності: безробіття і бомжування; пияцтва, наркоманії і проституції; насильства й бандитизму; суїцидів; шахрайства, крадіжки, контрабанди, рейдерства, обману, брехні тощо.

У сучасних умовах визріла необхідність принципового перегляду української моделі олігархічно-феодалного й кланово-кумівського капіталізму з його рейдерським механізмом перерозподілу результатів праці трудових колективів різних форм власності.

Поступове входження України до складу країн – членів ЄС доцільно супроводжувати власними досягненнями в європейському гуманізмі, реалізованому на Українському Донбасі під гаслами: «Людяність», «Гармонія» і «Порядок» [22, с. 251-254; 23, с. 273-277].

Продовжуючи під гаслом «Українському народу – планомірний людський розвиток» моральні традиції французького гуманізму український євроінтеграційний проект повинен продемонструвати прогностичну збалансованість Національної і Регіональних програм людського розвитку усіх адміністративних областей України (включаючи Луганську і Донецьку області Українського Донбасу в межах державного кордону з Російською Федерацією у 2013 р.) з національними завданнями 17 Цілей Сталого Розвитку світової спільноти на період до 2030 року [17].

В Україні протягом 1991-2021 рр. проявилась неспроможність органів загальнонаціональної влади щодо управління національною економікою і суспільством, що призвело до виникнення обставин, які об'єктивно обумовили появу ознак державного терору і міжнародного тероризму в середині скаліченої України.

По-перше, це «недостатня багатість» чиновництва, яку слід розглядати не тільки як індивідуальну, а й групову проблему суспільства, до складу якої належать представники вищих і середніх класів. Ініціаторами та організаторами Першого (2004 р.) і Другого (2014 р.) Майданів у Києві під зовнішнім ідеологічним впливом були олігархат США, Західної Європи, Росії й України. Вони спільно фінансували «кольорові революції», забезпечуючи їх матеріально-технічну частину та грошове заохочення і стимулювання більшості учасників і активістів. Козирними учасниками обох майданів ставали студентська молодь, підприємці віджатоного малого бізнесу, розчаровані у житті бомжі, блудні ініціатори безладу, мародерства й бандитизму.

По-друге, це відсутність демократичних свобод у тоталітарно-авторитарному режимі влади різних партій на загальнонаціональному, регіональному і місцевих рівнях управління.

Ляльковий терор проти учасників Майданів проявлявся як неминучий атрибут демократії, становлення якого ще в роки Великої французької революції відбувалось шляхом переформатування масонських лож у парламентські партії. Закамфльований ляльковий терор і тероризм використовується як засіб збереження влади правлячою меншиною.

По-третє, це відсутність механізму узгодженої взаємодії загальнонаціональних, регіональних і місцевих органів влади в розробці і реалізації довгострокової Державної соціально-економічної політики на період до 2030 та 2050 рр., як єдиної системи встановлення самостійної життєдіяльності регіонів для відродження суверенності та унітарності держави в цілому.

Після Другого Майдану (Революції гідності) в Державних стратегіях регіонального розвитку на період до 2020 р. та на 2021-2030 рр., а також Планів заходів з їх реалізації на 2015-2017 рр., 2018-2020 рр., 2021-2023 рр. не визначені державні пріоритети розвитку регіонів у порівнянні з Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2015 року. Під зовнішнім впливом відбувається цілеспрямоване зменшення ролі держави в соціально-економічному розвитку регіонів.

По-четверте, це прагнення першими «таємно захопити» усю повноту влади представниками корумпованих і кримінальних кланів. В умовах нав'язаної англосаксонської моделі ринкової економіки відкритого типу заохочується чистоган (чорний нал) для збагачення шляхом відвертої омани, рейдерства та безкарних пограбувань.

Наведені ознаки державного терору і міжнародного тероризму в Україні відповідають їх визначенням в універсальній інтернет-енциклопедії з вільним контентом «Вікіпедія», яка створюється і редагується народними добровольцями. Згідно Вікіпедії, тероризм розкривається як провокація, до якої можуть вдаватися певні клани, що присутні всередині правлячої меншини з метою захоплення усєї повноти влади (як правило, таємно), які не мають і не можуть мати підтримки більшості суспільств.

«Терор – це насильство влади з її державним апаратом проти народу з метою придушення не тільки опозиції (у випадку України – лівого руху комуністів і соціалістів), а й усього загалу, з метою викликати жах і змусити полишити думки проти спротиву. Саме тому тероризм носить політичну, соціальну, національну чи віросповідну ознаки» [2; 3].

Альтернативним варіантом державному рішенню запровадження АТО на Українському Донбасі було б рішення щодо переходу України як унітарної держави на модель бюджетного федералізму, яка передбачає наступне:

1. Перехід до адміністративно-договірних відносин Центру і регіонів шляхом розповсюдження на усі 18 адміністративних областей практики 6 областей України шляхом укладання Угод між КМУ і Обласними Радами стосовно регіонального розвитку:

Донецькою – на 2007-2011 рр.; Львівською – на 2009-2013 рр.; Херсонською – на 2010-2013 рр.; Волинською – на 2010-2014 рр.; Вінницькою – на 2010-2015 рр.; Івано-Франківською – 2011-2015 рр.

2. Розширення складу фінансових нормативів бюджетного забезпечення основних складових соціально-економічного розвитку регіонів (державне управління; освіта; охорона здоров'я; соціальний захист і соціальне забезпечення; культура і мистецтво; фізична культура і спорт; гарантовані послуги ЖКГ і ЗМІ).

3. Законодавче закріплення непорушності формульних розрахунків I і II кошків місцевих бюджетів та фінансування делегованих повноважень і впровадження адміністративно-кримінальної відповідальності за їх порушення Головними розпорядниками бюджетних коштів [27].

4. Перехід до розробки Національної і Регіональних програм людського розвитку на 5, 10 і 15 років за основними складовими їх виміру як основи розробки Прогнозів, Програм і Планів соціально-економічного розвитку регіонів.

5. Скасування принципу фінансового вирівнювання регіонального розвитку шляхом перерозподілу між регіонами власних фінансових ресурсів регіонів-донорів шляхом впровадження гармонійних пропорцій Золотого перетину для забезпечення балансу державного і місцевих бюджетів в Зведеному бюджеті України.

Загальний обсяг коштів Зведеного бюджету України на розвиток конкретного регіону доцільно визначати пропорційно його вкладу у ВВП держави, який у системі національних рахунків дорівнює сумі Валової доданої вартості регіону з урахуванням сальдо непрямих податків і субсидій.

6. Підвищення фінансової самодостатності регіональних і місцевих органів влади та їх відповідальності за соціально-економічний розвиток адміністративних областей повинно стати запорукою збереження територіальної єдності держави згідно Конституції України.

7. Державне регулювання регіонального людського розвитку в Україні стає можливим завдяки наявним можливостям використання ІРЛР в якості критерія ефективності державної соціально-економічної, інвестиційної, регіональної і екологічної політики. Це забезпечить досягнення єдиних соціальних стандартів і норм життєдіяльності українського народу на усій території суверенної і незалежної держави.

8. Регіональні програми людського розвитку рекомендується формувати за підпрограмами, які адекватно визначають шість блок-сегментів виміру ІРЛР з використанням 33 показників-індикаторів на їх статистичній базі з 2004 р. [21]:

1) «Відтворення населення» (5 показників, 4 стимулятори розвитку, 1 дестимулятор); 2) «Соціальне середовище» (6 показників – дестимуляторів розвитку); 3) «Комфортне життя» (6 показників –

стимуляторів розвитку); 4) «Добробут» (5 показників, 4 стимулятори розвитку, 1 дестимулятор); 5) «Гідна праця» (6 показників, 3 стимулятори розвитку, 3 дестимулятори розвитку); 6) «Освіта» (5 показників стимуляторів розвитку).

9. Орієнтація на людиноцентристський підхід забезпечить доопрацювання та впровадження Державної стратегії загальнонаціональних реформ за основними складовими людського розвитку – освіти, охорони здоров'я, соціальної допомоги та захисту населення, що буде сприяти прискоренню встановлення та розбудови миру в східних регіонах України.

10. Державницько-виробничий підхід до економічної реінтеграції окремих районів Українського Донбасу доцільно здійснити у два етапи, відповідно до строків, регламентованих строками реалізації Планів заходів з виконання Регіональної стратегії розвитку Луганської та Донецької областей на період до 2027 р.: перший етап – 2021-2023 рр.; другий етап – 2024-2027 рр.

На першому етапі економічної реінтеграції окремих районів Луганської і Донецької областей необхідно непідконтрольні території включити до

масштабів господарювання в межах цих областей та державного кордону з Російською Федерацією станом на 2014 р. Органи управління Народних республік Луганської і Донецької областей доцільно об'єднати з діючими державними адміністраціями цих областей, тимчасово розміщених у Сєверодонецьку і Краматорську і повернути в міста Луганськ і Донецьк.

На другому етапі доречно розглядати їх як складові єдиного мезорегіону – Донбаський територіальний природньо-господарський округ. Доцільно буде обґрунтувати органи управління п'ятьма макроекономічними районами України, які включатимуть десять мезорегіонів, в тому числі Південно-Східний макрорайон і мезорегіон Український Донбас.

11. Стратегування взаємодії Центру і Регіонів, як єдиної органічної, динамічної і цілісної системи на основі гармонійних пропорцій «Золотого перетину» в балансі державних і місцевих частин зведеного бюджету, забезпечить благий образ вільного самостійного Українського Донбасу у складі суверенної, незалежної, соціальної і унітарної держави.

*Дай бог, чтобы твоя страна
тебя не пнула сапожищем.
Дай бог, чтобы твоя жена
тебя любила даже нищим.
Дай бог поменьше рваных ран,
когда идет большая драка.*

*Дай бог побольше разных стран,
не потеряв своей, однако.
Не крест – бескрестье мы несем,
а как сгибаемся убого.
Чтоб не извертится во всем,
Дай бог ну хоть немного Бога!*

Евгений Евтушенко, "Дай Бог", 1990

Резюме

Я подсчитал свои годы и обнаружил, что у меня осталось меньше времени на жизнь, чем прожито.

У меня нет времени для бесконечных конференций, посвященных уставам, законам, процедурам и внутренним правилам, зная, что ничего не будет достигнуто. У меня нет времени выносить абсурдных людей, которые ведут себя не в соответствии их возрасту. У меня нет времени на борьбу с посредственностью. Я не хочу быть на собраниях, где накачиваются эго.

Я не могу терпеть манипуляторов и оппортунистов. Меня беспокоят завистливые люди, которые пытаются дискредитировать более способных, чтобы захватить себе их позиции, таланты и достижения. Мне осталось слишком мало времени, чтобы обсуждать заголовки. Я не хочу этого, потому что моя душа торопится.

Я хочу жить с людьми, которые очень человечны. Люди, которые могут смеяться над своими ошибками, которые достигли своих успехов. Люди, которые понимают свое призвание и не прячутся от своих обязанностей. Те, кто защищают человеческое достоинство и хотят только быть на стороне истины, справедливости и праведности. Это то, что делает жизнь достойной жизни.

Я хочу окружить себя людьми, которые знают, как прикасаться к сердцам других. Люди, которые через тяжелые удары жизни научились расти и сохранили нежные прикосновения души. Да, я спешу, я спешу жить с интенсивностью, которую может дать только зрелость.

Моя цель – достичь конца, в согласии с самим собой, с моими близкими и совестью.

Вы думали, что у вас две жизни, и вдруг вы понимаете, что у вас была и есть только одна.

Марио де Андраде (1893-1945, Сан-Паоло), "Моя душа торопится"

Література

1. **Про рішення** Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року "Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України": Указ в.о. Президента України № 405. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U405_14.html. 2. **Міжнародний тероризм**. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Тероризм#Міжнародний_тероризм [Accessed 19 February 2021]. 3. **Державний тероризм**. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Державний_тероризм [Accessed 4 March 2021]. 4. **Большая семёрка**. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Большая_семёрка [Accessed 4 March 2021]. 5. **Выступление** Эммануэля Макрона на совещании французских послов. URL: <https://hvylyu.net/analytiks/geopolitiks/vystuplenie-jemmanujelja-makrona-na-soveshhanii-francuzskih-poslov.html> [Accessed 1 September 2019]. 6. **Розпад СРСР**. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Розпад_СРСР. 7. **Політика** інтеграції українського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі (національна доповідь) / [Лібанова Е. М., Горбулін В. П., Пирожков С. І. та ін.]; за ред. Е. М. Лібанової. Київ: НАН України, 2015. 363 с. 8. **Опитування**, проведене компанією TNS 3–8 вересня 2015 року. *Обозреватель: Интернет-газета*. URL: http://old.niss.gov.ua/book/Eks_d20-07/index.htm. 9. **Україна** в 2007 році: внутрішнє і зовнішнє становище та перспективи розвитку: Експертна доповідь. URL: http://old.niss.gov.ua/book/Eks_d20-07/index.htm. 10. **Науково-практичний** коментар до Бюджетного Кодексу України // кол. авт.; заг. ред. Ф. О. Ярошенка; від. вик., наук. ред. В. Ф. Столярова. – 2-е вид., доп. та перероб. Київ: Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління», Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі, 2011. 560 с. 11. **Соціологічна** енциклопедія / укладач В. Г. Городяненко. Київ: Академвидав, 2008. 456 с. (Серія "Енциклопедія ерудита"). 12. **"Мы больше не будем"**: США разочаровались в цветных революциях. URL: https://tsargrad.tv/news/my-bolshe-ne-budem-ssha-razocharovalis-v-cvetnyh-revolju-sijah_329153 [Accessed 3 March 2021]. 13. **США** признали наличие на Украине секретных биологических лабораторий. URL: <https://rg.ru/2020/04/24/ssha-priznali-nalichie-na-ukraine-sekretnyh-biologicheskikh-laboratorij.html>. 14. **Шевчук В. Я., Черняк В. К., Ковальчук Т. Т., Педан М. П., Панков О. І.** та ін. Развитие заради порятунку. Київ: Геопринт, 2016. 227 с. 15. **Про особливості** державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях: Закон України від 18.01.2018 р. № 2268-VIII. URL: https://http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T182268.html. 16. **Вступлення** України в НАТО и ЕС закрепили в Конституции. Что это означает? URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-russian-47157337>. 17. **Шинкарьок О. В.** Науково-методичні засади державного регулювання стійкого людиноцентристського розвитку регіонів. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1(59). С.164-180. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-164-180](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-164-180). 18. **Столяров В. Ф.** Композиційний моніторинг регіонального людського розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1(59).

С. 181-198. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-181-198](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-181-198). 19. **Черняк В. К.** Українському народу – стабільний планомірностійкий людський розвиток (оцінка стану науково-адміністративного забезпечення). Ч.1. Загальна ситуація зі стратегічним плануванням людського розвитку в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1(59). С. 199-217. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-199-217](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-199-217). 20. **Столяров В. Ф.** Науково-методичне забезпечення стратегічного планування та державного регулювання регіонального людського розвитку в Україні. *Вісник економічної науки України*. 2019. № 2(37). С. 223-237. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).223-237](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).223-237). 21. **Методика** вимірювання регіонального людського розвитку: Рішення Президії НАН України та колегії Державної служби статистики України від 13.06.2012 № 123-м. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018. 22. **Столяров В. Ф., Шинкарьок О. В.** Соціально адекватний менеджмент регіонального людського розвитку в Українському Донбасі та на Поділлі (виклики, наміри та реалії виміру 2003-2013; 2017-2027): частина 1. Метрологія людського розвитку та проблеми менеджменту в регіоні. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 2 (56). С. 229-256. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-2\(56\)-229-256](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-2(56)-229-256). 23. **Столяров В. Ф., Шинкарьок О. В.** Соціально адекватний менеджмент регіонального людського розвитку в Українському Донбасі та на Поділлі (виклики, наміри та реалії виміру 2003-2013; 2017-2027): частина 2. Парадигма людяності, гармонії та місії регіону. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 3 (57). С. 241-281. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3\(57\)-241-281](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3(57)-241-281). 24. **Романюк С. А.** Развитие регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика: монографія. Київ: НАДУ, 2013. 408 с. 25. **Про Стратегію** сталого розвитку "Україна -2020": Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. 26. **Микитенко В. В., Микитенко Д. О.** Формування територіальних природно-господарських округів та переформування соціально-економічного простору України. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 1 (51). С. 31-39. 27. **Столярова В. В., Овчаренко Т. В., Калашнікова Л. М.** Становлення бюджетного федералізму в Україні та особливості сучасного Донбасу. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 3 (57). С. 89-102. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3\(57\)-89-102](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3(57)-89-102).

References

1. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 13 kvitnia 2014 roku "Pro nevidkladni zakhody shchodo podolannia terorystychnoi zahrozy i zberezhenntia terytorialnoi tsilnistosti Ukrainy": Ukaz v.o. Prezydenta Ukrainy № 405 [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of April 13, 2014 "On urgent measures to overcome the terrorist threat and preserve the territorial integrity of Ukraine": Decree of the Acting President of Ukraine № 405]. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U405_14.html [in Ukrainian].

2. Mizhnarodnyi teroryzm [International terrorism]. *uk.wikipedia.org*. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Тероризм#Міжнародний_тероризм [in Ukrainian].
3. Derzhavnyi teroryzm [State terrorism]. *uk.wikipedia.org*. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Державний_тероризм [in Ukrainian].
4. Big seven. *ru.wikipedia.org*. Retrieved from https://ru.wikipedia.org/wiki/Большая_семёрка [in Russian].
5. Emmanuel Macron's speech at a meeting of French ambassadors. *hvylya.net*. Retrieved from <https://hvylya.net/analytics/geopolitics/vystuplenie-jemmanujelja-makrona-na-soveshhanii-francuzskih-poslov.html> [in Russian].
6. Rozpad SRSR [The collapse of the USSR]. *uk.wikipedia.org*. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Розпад_СРСР [in Ukrainian].
7. Libanova, E. M., Horbulin, V. P., Pyrozhkov, S. I. et al. (2015). Polityka intehratsii ukrainskoho suspilstva v konteksti vyklykiv ta zahroz podii na Donbasi: natsionalna dopovid [The policy of integration of Ukrainian society in the context of challenges and threats of events in the Donbass]. Kyiv, NAS of Ukraine [in Ukrainian].
8. Opytuvannia, provedene kompaniieu TNS 3–8 veresnia 2015 roku [Survey conducted by TNS on September 3-8, 2015]. *Observer: Internet newspaper*. Retrieved from <http://ukr.net/2015/11/17/> [in Ukrainian].
9. Ukraina v 2007 rotsi: vnutrishnie i zovnishnie stanovyshche ta perspektyvy rozvytku: Ekspertna dopovid [Ukraine in 2007: Internal and External Situation and Development Prospects: Expert Report]. Retrieved from http://old.niss.gov.ua/book/Eks_d20-07/index.htm [in Ukrainian].
10. 15. Naukovo-praktychnyi komentar do Biudzhetnoho Kodeksu Ukrainy [Scientific and Practical Commentary to the Budget Code of Ukraine]. (2011). (2nd ed., rev.). Kyiv, State Educational and Scientific Institution "Academy of Financial Management", Ukrainian State University of Finance and International Trade [in Ukrainian].
11. Horodianenko, V. H. (comp.) (2008). Sotsiologichna entsyklopediia (Serii "Entsyklopediia erudyta") [Sociological Encyclopedia (Erudite Encyclopedia Series)]. Kyiv, Academic Press [in Ukrainian].
12. "We will not be anymore ": USA disenchanting with color revolutions. *tsargrad.tv*. Retrieved from https://tsargrad.tv/news/my-bolshe-ne-budem-ssha-razocharova-lis-v-cvetnyh-revoljucijah_329153 [in Russian].
13. The United States recognized the presence of secret biological laboratories in Ukraine. Retrieved from <https://rg.ru/2020/04/24/ssha-priznali-nalichie-na-ukraine-sekretnyh-biologicheskikh-laboratorij.html> [in Russian].
14. Shevchuk, V. Ya., Cherniak, V. K., Kovalchuk, T. T., Pedan, M. P., Pankov, O. I. et al. (2016). Rozvytok zarady poriatunku [Development for salvation]. Kyiv, Geoprint [in Ukrainian].
15. Pro osoblyvosti derzhavnoi polityky iz zabezpechennia derzhavnoho suverenitetu Ukrainy na tymchaso vo okupovanykh terytoriiakh u Donets'kii ta Luhanskii oblastiakh: Zakon Ukrainy vid 18.01.2018 r. № 2268-VIII [On the peculiarities of the state policy to ensure the state sovereignty of Ukraine in the temporarily occupied territories in Donetsk and Luhansk regions: Law of Ukraine of January 18, 2018 № 2268-VIII]. Retrieved from https://http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T182268.html [in Ukrainian].
16. Ukraine's accession to NATO and the EU was enshrined in the Constitution. What does this mean? Retrieved from <https://www.bbc.com/ukrainian/features-russian-47157337> [in Russian].
17. Shynkaryuk, O. V. (2020). Naukovo-metodychni zasady derzhavnoho rehulivannia stiikoho liudynotsentrystskoho rozvytku rehioniv [Scientific and Methodological Foundations of State Regulation of Sustainable CeteroCentric Development of Regions]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1(59), pp. 164-180. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-164-180](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-164-180) [in Ukrainian].
18. Stolyarov, V. F. (2020). Kompozytsiyni monitorynh rehionalnoho liudskoho rozvytku [Composite Monitoring of Regional Human Development]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1(59), pp. 181-198. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-181-198](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-181-198) [in Ukrainian].
19. Chernyak, V. K. (2020). Ukrainському народу – stabilnyi planomirnostiiki liudskiy rozvytok (otsinka stanu naukovo-administrativnoho zabezpechennia). Ch. 1. Zahalna sytuatsiia zi stratehichnym planuvanniam liudskoho rozvytku v Ukraini [To the Ukrainian people – a Stable Systematically Ustoichivoe Human Development (Assessment of Scientific and Administrative Support). Part I. The Overall Situation with the Strategic Planning of Human Development in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1(59), pp. 199-217. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-199-217](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-199-217) [in Ukrainian].
20. Stolyarov, V. F. (2019). Scientific and methodological support of strategic planning and state regulation of regional human development in Ukraine. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 2 (37), pp. 223-237. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2\(37\).223-237](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2019.2(37).223-237) [in Ukrainian].
21. Metodyka vymiriuvannia rehionalnoho liudskoho rozvytku: Rishennia Prezydii NAN Ukrainy ta kolehii Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy vid 13.06.2012 r. № 123-m [Methods for measuring regional human development: Decision of the Presidium of the National Academy of Sciences of Ukraine and the Board of the State Statistics Service of Ukraine dated 13.06.2012 № 123-m]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018 [in Ukrainian].
22. Stolyarov, V. F., Shynkaryuk, O. V. (2019). Sotsialno adekvatnyi menedzhment rehionalnoho liudskoho rozvytku v Ukrainському Donbasi ta na Podilli (vyklyky, namiry ta realii vymiru 2003-2013; 2017-2027). Chasty na I: Metrolohiia liudskoho rozvytku ta problemy menedzhmentu v rehioni [Socially adequate management of regional human development in the Ukrainian Donbass and Podillia (challenges, intentions and realities of the 2003-2013 dimension; 2017-2027). Part 1: Metrology of Human Development and Management Problems in the Region]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 2 (56), pp. 229-256. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-2\(56\)-229-256](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-2(56)-229-256) [in Ukrainian].

23. Stolyarov, V. F., Shynkaryuk, O. V. (2019). Socially adequate management of regional human development in the Ukrainian Donbass and Podillia (challenges, intentions and realities of the 2003-2013 dimension; 2017-2027). Part 2: Paradigm of humanity, harmony and mission of the region]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3 (57), pp. 241-281. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3\(57\)-241-281](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3(57)-241-281) [in Ukrainian].

24. Romaniuk, S. A. (2013). Rozvytok rehioniv u vidkrytii ekonomitsi: teoriia, polityka, praktyka [Development of regions in an open economy]. Kyiv, NADU [in Ukrainian].

25. Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina – 2020»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnia 2015 roku № 5/2015 [On the Sustainable Development Strategy "Ukraine 2020": Presidential Decree No. 5/2015 of 12 January 2015]. Retrieved from <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> [in Ukrainian].

26. Mykytenko, V. V., Mykytenko, D. O. (2018). Formuvannia terytorialnykh pryrodno-hospodarskykh okruhiv ta pereformatuvannia sotsialno-ekonomichnoho prostoru Ukrainy [Formation of territorial natural-economic countries and re-formation of social and economic space of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1(51), pp. 31-39 [in Ukrainian].

27. Stolyarova, V. V., Ovcharenko, T. V., Kalashnikova, L. M. (2019). Stanovlennia biudzhetnoho federalizmu v Ukraini ta osoblyvosti suchasnoho Donbasu [Formation of budget federalism in Ukraine and features of modern Donbass]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3 (57), pp. 89-102. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3\(57\)-89-102](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3(57)-89-102) [in Ukrainian].

Столяров В. Ф. Державне регулювання соціально-економічного відновлення Українського Донбасу (мемуарно-аналітичний огляд альтернативних варіантів державних рішень, прийнятих у 1991-2020 рр.). Частина 2. Стратегічне соціальне планування унітарної держави в умовах впровадження бюджетного федералізму

У статті розкриті можливості впровадження доктрини трьох "С": соціальне прогнозування, соціальне планування і соціальне управління при формуванні Стратегій регіонального розвитку Луганської і Донецької областей та України в цілому. Розглянуто основні складові бюджетного федералізму унітарної держави з визначенням узгоджених меж фінансової самостійності Українського Донбасу і державного регулювання відтворенням господарської і життєвої діяльності населення.

Результати дослідження, предметом якого стали провідні складові науково-методичного забезпечення соціально-економічного відновлення Українського Донбасу, представлені у формі мемуарно-аналітичного огляду доленосних державних і можливих альтерна-

тивних варіантів авторських рішень. Об'єктом дослідження виступали хронологія, сутність, зміст та обґрунтованість прийнятих рішень.

Робочою гіпотезою погляду було з'ясування витоків громадсько-військового конфлікту між органами загальнонаціональної влади 2014 року і населенням Українського Донбасу з виявленням причин і чинників трагедії обох сторін 7-річної давнини через поняття «терор» і «тероризм».

Розглянуто визначені Вікіпедією ознаки державного і міжнародного тероризму і узагальнено їх прояв у національній економіці в процесах впровадження англосаксонської моделі ринкової економіки відкритого типу. Розкрито зменшення ролі державного впливу на регіональний розвиток при розробці Стратегій довгострокового розвитку для досягнення 7-ми Цілей Розвитку Тисячоліття до 2015 року та 17-ти Цілей Сталого Розвитку на період до 2030 року. Виявлено відсутність «дерева цілей» по ієрархії та за часом його узгодженості з індикаторами ЦРТ, ЦСР та людського розвитку.

Виявлено тісний зв'язок Міжнародного геополітичного бізнесу з проведенням Першого (2004 р.) і Другого (2014 р.) Майданів в м. Києві, запуску проекту "АТО". Розкрито авторські варіанти державних рішень стосовно переходу унітарної України на модель бюджетного федералізму для укріплення її незалежності і суверенності як альтернативи проекту "АТО".

У протилежність умисно сфальсифікованій інформації щодо рейтингової оцінки 2013 р. регіонального людського розвитку в Луганській і Донецькій областях згідно Національних методик 2001, 2012 рр. доведена можливість прогнозування 33 показників Індексу регіонального людського розвитку: 22 показників-стимуляторів розвитку та 11 показників-дестимуляторів розвитку. Завдяки цьому визначені стратегічні і операційні цілі соціально-економічного відновлення Луганської і Донецької областей Українського Донбасу.

Ключові слова: соціально-економічне відновлення, Український Донбас, самостійність, терор і тероризм, гармонійні пропорції, регіональний людський розвиток, бюджетний федералізм, проект "АТО".

Stolyarov V. State Regulation of Socio-Economic Recovery of Ukrainian Donbass (Memoir-Analytical Review of Alternative Government Decisions Taken in 1991-2020). Part 2. Strategic Social Planning of a Unitary State in the Implementation of Budget Federalism

The article reveals the possibilities of implementing the doctrine of three "S": social forecasting, social planning and social management in the formation of strategies for regional development of Luhansk and Donetsk regions and Ukraine as a whole. The main components of budgetary federalism of the unitary state with definition of coordinated borders of financial independence of Ukrainian Donbass and state regulation by reproduction of economic and vital activity of the population are considered.

The results of the study, the subject of which were the leading components of scientific and methodological support of socio-economic recovery of Ukrainian Donbass, are presented in the form of a memoir-analytical review of

fateful state and possible alternative solutions. The object of the study was the chronology, essence, content and validity of decisions.

The working hypothesis of the review was to find out the origins of the civil-military conflict between the national authorities in 2014 and the population of Ukrainian Donbass, identifying the causes and factors of the tragedy of both sides 7 years ago in the context of "terror" and "terrorism".

The features of state and international terrorism sanctified by Wikipedia are considered and their manifestation in the national economy in the processes of introduction of Anglo-Saxon model of open market economy is generalized. The reduction of the role of state influence on regional development in the development of long-term development strategies to achieve the 7th Millennium Development Goals (MDGs) by 2015 and 17 Sustainable Development Goals (SDGs) for the period up to 2030 is revealed. The absence of a "goal tree" in the hierarchy and in the time of its coordination with the MDG, SDG and human development indicators was revealed.

The close connection of International Geopolitical Business with the holding of the First (2004) and Second (2014) Maidans in Kyiv, the launch of the "ATO" project was revealed. Author's versions of state decisions on the transition of unitary Ukraine to model of budget federalism to strengthen its independence and sovereignty as an alternative to the "ATO" project are revealed.

In contrast to the deliberately falsified information on the rating of 2013 of regional human development in Luhansk and Donetsk regions according to the National Methods of 2001, 2012, it is possible to predict 33 indicators of the Regional Human Development Index: 22 growth stimulators and 11 development disincentives. Thanks to this, the strategic and operational goals of the socio-economic reconstruction of Luhansk and Donetsk regions of Ukrainian Donbass have been determined.

Keywords: socio-economic reconstruction, Ukrainian Donbass, independence, terror and terrorism, harmonious proportions, regional human development, budget federalism, anti-terrorist operation project.

Столяров В. Ф. Государственное регулирование социально-экономического восстановления Украинского Донбасса (мемуарно-аналитический обзор альтернативных вариантов государственных решений, принятых в 1991-2020 гг.). Часть 2. Стратегическое социальное планирование унитарного государства в условиях внедрения бюджетного федерализма

В статье раскрыты возможности внедрения доктрины трех "С": социальное прогнозирование, социальное планирование и социальное управление при формировании стратегий регионального развития Луганской и Донецкой областей и Украины в целом. Рассмотрены основные составляющие бюджетного федерализма унитарного государства с определением со-

гласованных границ финансовой самостоятельности Украинского Донбасса и государственного регулирования воспроизводством хозяйственной и жизненной деятельности населения.

Результаты исследования, предметом которого стали ведущие составляющие научно-методического обеспечения социально-экономического восстановления Украинского Донбасса, представлены в форме мемуарно-аналитического обзора судьбоносных государственных и возможных альтернативных вариантов авторских решений. Объектом исследования выступали хронология, сущность, содержание и обоснованность принимаемых решений.

Рабочей гипотезой обзора было выяснение истоков гражданско-военного конфликта между органами общенациональной власти 2014 года и населением Украинского Донбасса с выявлением причин и факторов трагедии обеих сторон 7-летней давности в контексте понятий «террор» и «терроризм».

Рассмотрены освященные Википедией признаки государственного и международного терроризма и обобщено их проявление в национальной экономике в процессах внедрения англосаксонской модели рыночной экономики открытого типа. Раскрыто уменьшение роли государственного влияния на региональное развитие при разработке стратегий долгосрочного развития для достижения 7-ми Целей Развития Тысячелетия (ЦРТ) до 2015 года и 17-ти Целей устойчивого развития (ЦУР) на период до 2030 года. Выявлено отсутствие «дерева целей» по иерархии и во времени его согласованности с индикаторами ЦРТ, ЦУР и человеческого развития.

Обнаружена тесная связь Международного геополитического бизнеса с проведением Первого (2004 г.) и Второго (2014 г.) Майданов в г. Киеве, запуска проекта "ATO". Раскрыты авторские варианты государственных решений по переходу унитарной Украины на модель бюджетного федерализма для укрепления ее независимости и суверенности как альтернативы проекта "ATO".

В противоположность умышленно сфальсифицированной информации о рейтинговой оценке 2013 г. регионального человеческого развития в Луганской и Донецкой областях согласно Национальным методикам 2001, 2012 гг., доказана возможность прогнозирования 33 показателей Индекса регионального человеческого развития: 22 показателей-стимуляторов роста и 11 показателей-дестимуляторов развития. Благодаря этому определены стратегические и операционные цели социально-экономического восстановления Луганской и Донецкой областей Украинского Донбасса.

Ключевые слова: социально-экономическое восстановление, Украинский Донбасс, самостоятельность, террор и терроризм, гармоничные пропорции, региональное человеческое развитие, бюджетный федерализм, проект "ATO".

Стаття надійшла до редакції 15.03.2021
Прийнято до друку 16.03.2021